1 3de jaargang nr. 1 jan-feb-maa 2005

Meander

natuurpunt

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

MEANDER

is het regionale contactblad voor de leden van de Natuurpuntafdelingen Schelde-Leie, Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Ronse en zwalm.vallei en voor de verschillende werkgroepen. Iedereen is welkom op onze activiteiten, ook niet-leden. Deelname aan wandelingen is steeds gratis en vrijblijvend

Lidmaatschap: Wie zich binnen onze regio aansluit bij Natuurpunt vzw krijgt automatisch ook driemaandelijks ***MEANDER***.

Ledenadministratie

Schelde-Leie: Arsène Benoot, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95
zwalm.vallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.09.99, b.magherman@scarlet.be

Redactie

Jo Buysse, tel. 09/385.52.89
email: jozef.buysse@scarlet.be
Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10
email: johan.cosijn@worldonline.be
Norbert Desmet, gsm 0494/65.33.91
email: desmetnorbert@hotmail.com
Rik Desmet, tel. 09/386.46.63
email: desmet.rik@scarlet.be
Philip Vergeylen, tel. 09/361.26.80
email: philip.vergeylen@scarlet.be

Foto's worden bezorgd aan:
jozef.buysse@scarlet.be

Werkten mee:

Ludo Bauwens, Arsène Benoot, Jo Buysse, Tom Buysse, Johan Cosijn, Dominiek Decleyre, Vincent De Croock, Gilbert De Ghesquière, Hans De Smedt, Rik Desmet, Norbert Desmet, Herman De Waele, Karel De Waele, Jurgen Dewolf, Ann Doutreloigne, Anne Fobert, Jan François, Nico Geiregat, Paul Haustraete, Bart Heirweg, Dries Hubrechts, Jo Janssens, Filip Keirse, Ulrich Libbrecht, Bart Magherman, Luc Menschaert, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Daniël Packet, Eddy Saveyn, Ivan Steenkiste, Frederik Vandaele, Myrando Vandenbulcke, Paul Vandenbulcke, Philip Vergeylen, Marc Zwertvaeger.

Kaftfoto: Grauwe gors door Marc Espeel.

Achtergrondfoto's: p. 4-5 Grauwe gors en p. 33: Staartmees door Gerard Mornie.

Oplage: 2000

Gedrukt op cyclusprint 90 g bij "Druk in de Weer" Gent.

Iedereen bedankt!

De derde jaargang van Meander gaat met dit nummer in. De besturen en de redactie wensen alle lezers een gelukkig 2005, met veel vreugdevolle momenten, ook in de natuur. Iedereen die op een of andere wijze meewerkte aan dit tijdschrift danken we hierbij oprecht voor de inzet. Meander is ook jullie werk!

3 Nieuwjaarswens

4 Het akkervogelproject van NP zwalm.vallei

8 Aankomst zomervogels in 2004

11 Cannelle ... en canaille

12 Europese vogelsoorten nemen in aantal af

13 Trage Wegen in de Vlaamse Ardennen

14 JNM-activiteiten

15 Vogelwaarnemingen sept-nov 2004

17 Kurken verzamelen

18 Hemelvaartweekend 2005

Kalender jan-apr en programma botanie

19 Waar trekken Callemoeie-vogels heen?

20 Herfstweekend Oostkantons 2005

21 Verslagen: VOC Lierde en uitstap naar Oostende

22 Website Natuurpunt Schelde-Leie

23 Natuurpunt zwalm.vallei plant bos

24 Bosrandbeheer en insecten

25 Excursie: het Verdronken Land van Saeftinghe

25 Beleidsnota Leefmilieu en Natuur

26 30 jaar SOW en Wintervoeding vogels

38 Uilen en braakballen

28 Compostkippen en stadsmussen

29 Inventarisatie van broedvogels in Vlaanderen

35 Kronkels

36 Dia-avond Sri Lanka en Schotlandreis 2005

Beste natuurvrienden

Ulrich Libbrecht

Ik lees daarnet in mijn krant: “De Europese Commissie heeft de lijst van beschermde natuurgebieden in Europa, Natura 2000, uitgebreid. Ook een reeks Belgische natuurgebieden staan voortaan op de lijst. Daaronder de Kalmthoutse Heide, de Kleine Nete, de fortengordel rond Antwerpen, **de Vlaamse Ardennen**, het Zoniënwoud, de Scheldemonding, de polders en de duinen. Vlaanderen stelde zijn lijst met potentiële Natura 2000-gebieden op in 1996 en werkte ze om in 2001. Het gaat hier om zowat 70.000 hectaren." Het doet ons uiteraard plezier dat we reeds een Europees statuut hebben. Maar laten we daarbij niet vergeten dat dit alles het gevolg is van het privé initiatief: gedurende vele jaren hebben mensen van bij ons een beetje van hun spaarcenten afgestaan om natuurgebieden vrij te stellen. Dit toont nog maar eens wat het voluntariaat in ons land betekent. De politieke wereld is schoorvoetend en na veel loze woorden gevolgd. Wij moeten nu echter vaststellen dat een kersverse minister plots de kraan wil dichtdraaien en ons verdere subsidies onthouden. Keren we nu echt terug naar de ‘goede’ oude tijd, toen precies zijn partij ons altijd tegenwerkte. Ik vind dat wanneer men politieke lijnen heeft uitgezet, er niet plots een of ander omhooggevallen jochie moet opduiken die als een kleine autocraat zijn eigen wil en gril gaat opdringen. Dit betekent voor mij een totaal gebrek aan eerbied voor wat de gewone mens heeft gepresteerd. Gaan wij nu nog eens onze oude naam van "petit pays, petit esprit" eer aandoen? Je ziet maar wat wij nog altijd maar voor die heren te betekenen hebben, en wat de inzet van duizenden mensen voor hen waard is. Ik hoop maar dat de regering zich houdt aan haar beloften en bescherming van de natuur als prioritair verdedigt.

Als ik nu terugblik op de meer dan dertig jaren die achter ons liggen, dan ben ik niet ontevreden. We hebben niet alles gerealiseerd wat we hebben gedroomd, maar mogen toch met vreugde vaststellen dat ons ‘schoon land’- zoals Omer Wattez het noemde - nog altijd de moeite waard is, al is de strijd nog lang niet gestreden. Maar er is iets in de mentaliteit veranderd, vele mensen beginnen te begrijpen dat de platte commercie-maatschappij ons niet gelukkig maakt. We zijn dankbaar voor de materiële vooruitgang die we hebben mogen beleven, maar wij ouderen hebben ook nog herinnering aan de ongeschonden schoonheid van deze streek. Het is voor ons soms pijnlijk al die ingrepen te moeten doorstaan, maar het is een troost dat de tijd van het ‘arm Vlaanderen’ voorbij is. Nu hebben we echter behoefte aan een wijs Vlaanderen, dat zich niet uitlevert aan een plat materialisme, maar zijn traditionele waarden en landschappen beschermt voor de generaties die na ons komen. Ik weet wel dat de mens een gulzig dier is dat nooit genoeg heeft en dat de rijken zich maar gelukkig wanen wanneer ze zich de laatste ongeschonden hoeken kunnen toeëigenen. De natuur is een collectief bezit en wat van iedereen is kan niemand met de prikkeldraad van het egoïsme voor zichzelf afsluiten. Maar terzelvertijd moet de eerbied voor de natuur toenemen, en als ik rondom mij kijk is dat bijlange niet altijd het geval. Er zijn er nog altijd een stelletje die de natuur als een grote vuilbak beschouwen. We hopen dus dat het onderwijs zijn taak op zich zal nemen: kinderen hebben een aangeboren liefde voor plant en dier, maar die liefde moet gecultiveerd worden.

Onze jaren geraken stilaan geteld. Zij we nu tevreden over wat we in ons leven hebben kunnen realiseren? Tot op zekere hoogte wel, omdat we iets bereikt hebben – kijken we maar naar de vele reservaten in onze streek. We hadden natuurlijk meer gewild, we hadden vooral gewild dat meer mensen begonnen in te zien dat ons levensgeluk in sterke mate afhankelijk is van het milieu waarin wij leven. Maar er zijn nog altijd zoveel mensen voor wie de natuur alleen maar een crossterrein is: wanneer zal men uiteindelijk al die overtreders eens echt aanpakken in de plaats van alleen maar ronkende verklaringen af te leggen. Zolang we niet opnieuw echte ‘veldwachters’ hebben, zullen die spelletjes doorgaan, zal men rust en stilte - zo stilaan ons kostbaarste bezit - verstoren en zullen we onmachtig moeten toezien naar een stel snotneuzen die toch het recht moeten hebben zich te amuseren. Er is nog zoveel opvoedend werk te doen. Maar ‘klaverje vier’ heeft me moed gegeven: er zijn toch steeds meer mensen die hun vreugde vinden in de natuur, en dat geeft ons hoop en troost. Ook hopen we dat steeds meer ‘trage wegen’ weer opengesteld worden in wijs overleg met de boeren: het zullen de groene jongens niet zijn die hun gewassen beschadigen, maar we willen weg van de stank van auto’s.
Maar laten we niet pessimistisch zijn. Er ligt een nieuw jaar voor ons en elk nieuw jaar betekent hernieuwing van de hoop. Laten we vooral niet vergeten te kijken, ademloos te kijken naar de vele wonderen van het leven. Je moet het van ons ouderen aannemen: het leven is te kort om het te verbeuzelen aan dwaasheden, aan jacht op bezit en macht… het leven is een kortstondig contact met het Mysterie, dat ons zo nabij is in plant en dier. Al wat van ons wordt gevraagd is geen grote geleerdheid, alleen maar aandachtige aanwezigheid.

Het akkervogelproject van afdeling zwalm.vallei

Dominiek Decleyre

Sedert ongeveer anderhalf jaar bestaat er binnen NP zwalm.vallei een thematische werking rond de "akkervogels". De concrete aanleiding is de sterke achteruitgang van de Geelgorzen in ons werkingsgebied. Het project was oorspronkelijk een "Geelgorsproject", maar groeide gaandeweg uit tot een breder project met aandacht voor meer soorten en beheersvormen. Onze eerste akkers kwamen pas deze herfst vrij en zullen pas vanaf de zomer van 2005 tastbaar bijdragen tot het behoud van de akkervogels. Dit artikel gaat daarom voornamelijk over de problematiek en de mogelijke beheersvormen.

Ik ben een relatieve nieuwkomer binnen NP zwalm.vallei. Maar een paar "oude vogelaars" uit onze afdeling vertellen me een dramatisch verhaal over de gorzen. Blijkbaar moeten deze vogels ooit algemeen geweest zijn, getuige hiervan het feit dat er zelfs een locale dialectnaam is voor de Grauwe Gors, nl. *Korenmus*. De laatste gekende zangposten van Grauwe gorzen dateren van zo'n 20 jaar geleden op de Wolvenhoek te Sint-Maria-Oudenhove (info Joris Otte).

De Geelgors daarentegen komt wel nog voor, maar neemt in ijltempo af. Als we het Uilenbroek als voorbeeld mogen nemen: er is een daling van 5 naar 2 zangposten tussen 2000 en 2004 (info Herman Haustraete). Als deze lijn zich doorzet zijn ze binnenkort ook verdwenen. Net in het Uilenbroek, met zijn uitgebreid netwerk van hagen, zouden we dit eigenlijk niet verwachten. Wat kan daar aan gedaan worden?

Het antwoord kwam in augustus 2003, tijdens een bezoek aan Hoegaarden (olv. Robin Guelinckx, Natuurpunt Oost-Brabant). Dit bezoek was ongemeen interessant en bracht ons in contact met een wat ongewone beheersvorm: het aanleggen van graanakkers. Gezien de aanwezigheid van de laatste Vlaamse populatie hamsters is dit voor hen een logische bezigheid. Het niet oogsten van het graan heeft echter een bijzonder neveneffect, de populatie gorzen (Grauwe-, Riet- én Geelgors) schiet er de hoogte in. In de winter zijn er troepen van honderden (!) vogels waar te nemen.

Al snel werden ideeën geformuleerd om ook bij ons een "experiment" in die zin te starten. Akkerbeheer werd aanvaard als een nieuwe optie binnen ons natuurbeheer Er bleven echter nog veel vragen onbeantwoord: waar en vooral hoe moeten we dat aanpakken?

De Geelgors daarentegen komt wel nog voor, maar neemt in ijltempo af.

Gezien de duidelijke focus op de Geelgors was meer informatie over deze soort zeker wenselijk. Een onderzoek naar de recente wetenschappelijke literatuur leverde verassend veel op. De *Emberiza citrinella* (Eng: Yellowhammer) is een goed onderzochte soort in West-Europa. Bondig samengevat heeft de Geelgors

behoefte aan een kleinschalig en gevarieerd landschap. Graslandjes of ruigtes zijn van belang voor het zoeken naar insecten, die als voedsel dienen voor de jongen. Doornhagen worden verkozen als nestgelegenheid en bieden dekking tegen predatoren. Graanvelden en vooral graanstoppels zijn belangrijk omdat het wintervoedsel in belangrijke mate bestaat uit graan. Vooral in de maanden januari en februari is dit cruciaal voor het overleven van de gorzen.

foto: Herman De Waele

Met die wintervoeding loopt het grondig mis. De moderne pikdorsers lijken wel stofzuigers, tot het laatste graankorreltje wordt binnengehaald. In de moderne landbouw is er bovendien geen plaats meer voor overwinterende stoppelvelden. Dat heeft enerzijds te maken met het inzaaien van groenbemesters, en anderzijds met de overstap naar wintergranen (zaai in oktober). Alle velden worden nu voor de winter bewerkt zodat eventuele graanresten mee ondergewerkt worden.

Uit het voorgaande volgt dat het aanleggen van graanakker(tje)s een waardevolle beheersmaatregel kan zijn in het behoud van de Geelgorzen. De manier waarop we dit aanpakken zal echter bepalend zijn voor het succes. Het is uiteraard niet de bedoeling dat wij op grote schaal aan akkerbouw gaan doen. Door niet te oogsten, kan op een bescheiden oppervlak toch relatief veel graan worden aangeboden. Het gewas blijft staan tot begin maart (vandaar de keuze voor zomergraan). Inzaaien gebeurt vrij dik: 200 kg/ha. Ook de locatie van de graanakker is van groot belang. Uiteraard wensen we eerst de bestaande geelgorsterritoria te versterken. Daarom stellen we dat integratie bij een natuurgebied dat rijk is aan graslanden en doornhagen een "must" is. NP zwalm.vallei heeft inmiddels op vier locaties akkerpercelen in gebruik kunnen nemen (zie ook **http://zwalmvallei.be** onder "projecten").

Grauwe gors foto: Gerard Mornie

Op de Boterhoek (Middenloop Zwalm) en bij de Sassegembeek (Bovenlopen van de Zwalm) zijn stoppelveldjes blijven liggen. Vanaf maart wordt hier zomergraan gezaaid. Deze percelen zijn bedoeld als permanente akkertjes (samen iets minder dan 1 ha).

Op het Vossenhol (thv. het Kloosterbos) is akkervogelbeheer gecombineerd met bebossing. Een voormalige bietenakker (1 ha) die bestemd was als bosperceel (zie ook elders in dit nummer), is eerst ingezaaid met wintergerst en vervolgens beplant met jonge boompjes. Dit experiment zal tijdelijk (ten minste 1 jaar) wintervoeding opleveren voor de akkervogels. We hopen tevens dat deze ongewone "ondergroei" de distels wat zal onderdrukken. Het is de bedoeling om op termijn, ergens binnen de entiteit Vossenhol-Kloosterbos-Jansveld, een permanent akkertje te ontwikkelen.

Bij het Uilenbroek proberen we het met een drieslagstelsel op een perceel van ongeveer 1 ha (ter beschikking gesteld door een particulier!). De teeltrotatie zal bestaan uit wintergraan, gevolgd door zomergraan, gevolgd door braak. Het perceel wordt verdeeld in drie stroken zodat telkens elke fase aan bod komt. De stroken worden gescheiden door een grazige berm,

in de wetenschappelijke literatuur een "beetlebank" genoemd. We hopen zo naast de Geelgorzen ook de akkeronkruiden en allerlei invertebraten een kans te geven. Een ander perceel van 2 ha is nog in gebruik door een landbouwer. Deze man is echter bereid om in de winter de graanstoppels te laten staan.

Tijdens het literatuuronderzoek kwamen we ook bij de publicaties van Olivier Dochy terecht. Olivier werkt als afgevaardigde van het Instituut voor Natuurbehoud, in de provincie West-Vlaanderen aan een project om de akkervogels te beschermen. Zijn inslag verschilt wezenlijk van de onze. Er wordt gewerkt rond alle akkervogels, waarbij vier soorten als meest typisch worden aanzien: de Geelgors, de Grauwe gors, de Patrijs en de Veldleeuwerik. Vooral in de heuvelzone (Zuid West-Vlaanderen) zijn overeenkomsten met landbouwers gemaakt om aan "beheerslandbouw" te doen. Gezien het breed opgevatte project zijn verschillende maatregelen voorzien: graanranden (met of zonder ingezaaide akkerbloemen), eenjarigenranden, grasbraak enz. Om dit voor de landbouwers interessant te maken wordt gewerkt met "salonvoorwaarden", de vergoedingen gaan tot € 1500/ha. Een bezoek aan de Kemmelberg en omgeving was erg leerzaam en liet ons kennis maken met schitterende resultaten: Rietgorzen, Geelgorzen, Grauwe gorzen en Veldleeuweriken lieten zich uitgebreid bewonderen. Een aanrader!

Samen met ondermeer Olivier (W. Vl.) en Robin (Hoegaarden) werden we in oktober uitgenodigd om in Mechelen onze projecten voor te stellen en ideeën uit te wisselen. Een eerste vaststelling was dat zowel vanuit reservaatswerking (Hoegaarden, NP zwalm.vallei) als vanuit beheerslandbouw (W. Vl.) successen worden geboekt. Een tweede vaststelling was dat de groep van de akkervogels een divers amalgaam van soorten is die, behalve het gemeenschappelijk aspect dat ze soms wel eens graan eten, soms radicaal verschillen in de eisen die ze aan hun habitat stellen. Neem de Veldleeuwerik, deze vogel lijkt wel aan claustrofobie te lijden. Een geschikt habitat bestaat uit uitgestrekte graanakkers waarin binnen een straal van 100 meter geen huizen, bomen of elektriciteitspalen te bespeuren zijn. De Geelgors daarentegen verkiest een eerder gesloten, kleinschalig en divers landschap.

Als we ons soortbeheer verder willen uitbreiden tot een volwaardig "akkervogelproject", moeten we hier rekening mee houden. Een snelle rekensom leert ons dat we voor de Veldleeuwerik al snel 3 à 4 ha aangesloten kouter zouden moeten voorzien. Binnen ons reservaatsbeheer is dit niet mogelijk en eigelijk ook niet wenselijk. Derhalve is de introductie van "beheerslandbouw" de logische volgende stap. Maar wie zal dat betalen?

Om de beleidsmakers een duidelijk afgelijnd plan te kunnen aanbieden introduceren we eerst twee nieuwe begrippen. Met de Geelgors en de Veldleeuwerik als typische soorten splitsen we de akkervogels in twee groepen:

- KLA's of Kleine LandschapsAvifauna (bv. Geelgors, Patrijs, Ringmus),
- OLA's of Open LandschapsAvifauna (bv. Veldleeuwerik, Grauwe Gors).

Deze indeling is op zich ook weer artificieel, maar ze laat toe dat er aan gericht beheer wordt gedaan. De term KLA is niet toevallig verwant met het min of meer ingeburgerde KLE (Kleine LandschapsElementen). Zo geven we mensen die niet noodzakelijk veel afweten van onze akkervogels een kader om gericht beheer in het beleid op te nemen (en zich daar goed bij te voelen).

Het eerste beleidsniveau dat we aanspraken is de stad Zottegem. In de milieuraad van november 2004 formuleerden we een voorstel voor "Akkerbeheer in functie van de Geelgors" (… en andere KLA's). Het basisidee is om de natuurgebieden van NP zwalm.vallei als kernen te laten fungeren (behoud van de restpopulaties). Zottegem kan via gerichte maatregelen zorgen voor uitbreidingsgebieden, bv. binnen geselecteerde GNOP gebieden. Dit werd als een afgewerkt pakket voorgesteld in een Powerpoint presentatie met een begeleidende tekst. Meteen werd ook een uitgewerkt reglement voorgelegd. De centrale

elementen hierin zijn de volgende.
- Het graan moet tot de laatste dag van februari blijven staan.
- Er wordt gezorgd voor spreiding (max. 0,5 ha per project) om predatie tegen te gaan.
- Een puntensysteem wordt voorgesteld om de meest interessante gebieden te kunnen selecteren (punten worden toegekend voor ligging in een geselecteerd GNOP gebied, voor aandeel hagen en voor grasland in de onmiddellijke buurt).
- Naar de landbouw toe wordt € 1250/ha als vergoeding voorgesteld.

Dit voorstel werd goed ontvangen, er is goede hoop dat Zottegem de beheerslandbouw voor KLA's ook daadwerkelijk gaat invoeren (vervolg in januari). De tekst en het regelement zijn opvraagbaar op **http://zwalmvallei.be** onder "projecten".

Intussen raakte bekend dat de provincie Oost-Vlaanderen minder gelden wenst te besteden aan aankoopsubsidies, maar er liever zelf "iets" mee wil doen. Het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen wil daarom (in samenwerking met NP zwalm.vallei) bij de provincie voorstellen formuleren voor beheerslandbouw ten behoeve van KLA's en OLA's. Net als in Zottegem zal geprobeerd worden om min of meer afgewerkte projecten voor te leggen. Dit wil zeggen dat een groot deel van de Meander-regio onder de aandacht van de provincie wordt gebracht om er beheerslandbouw te introduceren. Het is op dit ogenblik echter veel te vroeg om de slaagkansen hiervan in te schatten.

Een voorstel voor de KLA's is reeds uitgewerkt (= voorstel Zottegem). Een voorstel voor de OLA's is in voorbereiding. Experimenten die de bescherming van de Veldleeuwerik willen bewerkstelligen dienen als inspiratie. Hierbij bakent men binnen een grote graanakker een ruim kwadrant af, dat na inzaaien niet verder meer wordt bewerkt (niet sproeien, noch oogsten). Binnen dat kwadrant worden een aantal kale plekken voorzien die als broedplaats kunnen fungeren. Er is echter meer studie nodig om een uitgewerkt en praktisch voorstel te kunnen formuleren.

Om te kunnen evalueren of al die maatregelen ook daadwerkelijk zoden aan de dijk zetten is cijfermateriaal (voor én na) van groot belang. De eerste akkers van NP zwalm.vallei die ongeoogst zullen blijven, worden pas volgende lente ingezaaid. Bijgevolg hebben we nog 1 winter de tijd om onze uitgangssituatie verder te documenteren. In de daaropvolgende jaren zijn tellingen nodig om de evoluties op te volgen. Zou monitorring op het niveau van de Meanderwerking mogelijk zijn?

Ondertussen groeit ook elders de belangstelling voor de akkervogels. Dat is goed, maar tegelijk zou ik willen waarschuwen voor een overdreven enthousiasme. We mogen niet aan mode-beheer doen. Akkerbeheer is en blijft qua oppervlakte een marginaal gegeven binnen onze reservaatswerking. Combinatie met beheerslandbouw zal wellicht de enige optie zijn voor het behoud van de akkervogels. Wie echter binnen de reservaatswerking een akkerperceel kan verwerven, heeft er (eventueel tijdelijk) een zinvolle beheersoptie bij.

Aankomst Zomervogels voor de regio Schelde-Leie in 2004

Bart Heirweg

Elk najaar opnieuw doet zich het fenomeen voor van de vogeltrek. De trekvogels verlaten massaal hun broedgebieden op zoek naar warmere en meer voedselrijke oorden. Enkele maanden later, wanneer het bij ons opnieuw wat gunstiger wordt, keren ze naar hun broedgebieden terug.
Elk jaar is het als vogelkijker uitkijken naar je eerste Boerenzwaluw of je eerste Zwarte roodstaart.
Hieronder volgt, net zoals vorig jaar, een overzicht van de waarnemingen voor de regio Schelde – Leie.

Vroege vogels

Traditioneel is de Zwarte roodstaart één van de vroegste zomergasten. Op 14/02 zat er één te Gavere (NVW). Het zou wel eens kunnen dat deze vogel daar overwinterde. Ook de Ooievaar is er meestal erg vroeg bij: op 16/02 vlogen er 3 exemplaren in Nokere (LKI).
De eerste Grutto's werden genoteerd op 22/02 te Nazareth, aan de Callemoeie, hier werden laat op de avond 2 ex waargenomen (NGE, NVW).
De Roodborsttapuit wordt een zeldzame verschijning, er werden slechts enkele waarnemingen gedaan van deze soort. De eerste voor onze regio was een mannetje op 24/02 te Eke (NGE).
De Zomertaling was opvallend afwezig dit jaar op de traditionele plaatsen. De eerste waarneming was die van 4m. en 1v. te Schelderode (NVW) op 11/03.
Aan de Kaaihoeve te Meilegem werden de eerste pas gezien op 04/04 (BHE).
Een Kleine plevier werd op 15/03 gezien op de Reymeren te Merelbeke (KSA).
Elke winter blijven ook hier en daar wel enkele Tjiftjaffen achter, voor deze soort is het dan ook moeilijk om te bepalen of we te maken hebben met een overwinteraar of met een echte trekvogel. Net zoals vorig jaar zijn er opnieuw enkele januari- en februarigegevens, de eerste zangposten werden gehoord op 16/03 te Ruien (JDW).
Steeds verassend is je eerste zwaluw, op 18/03 werd de eerste Boerenzwaluw gezien boven de Callemoeie te Nazareth (NGE).
Een Zwarte wouw op trek naar het noorden werd gezien te Eke op 24/03 (TGH). Enkele dagen later op 27/03 werd een Blauwborst gehoord op het Opgespoten terrein te Oudenaarde (NGE). Elk voorjaar waren er vanaf dan meerdere zangposten, maar helaas zal dit volgend jaar niet meer het geval zijn.
Een dag later werd de eerste Zwartkop gehoord aan de Weiput te Zingem (DVDP).

Gekraagde roodstaart foto: Ivan Steenkiste

April: de hoofdmoot

Nu we de eerder vroege zomergasten hebben gehad gaan we over tot de hoofdmoot, die in april arriveert.
Het lijkt alsof 1 april steeds een goede trekdag is, dit was ook vorig jaar het geval. Dit jaar werd er een Visarend gezien te Ruien (JDW, GDW). Diezelfde dag zong er een Fitis te Zeveren (RDS) en hier en daar

waren Blauwborsten volop aan het zingen.
Op 02/04 werd er te Wannegem-Lede een Gele kwikstaart en een Beflijster gezien (GCO).
De eerste Oeverzwaluwen werden eerder laat gezien, op 03/04 vlogen er 4 ex boven de Callemoeie te Nazareth (DDG, BHE), diezelfde dag werd de eerste Huiszwaluw gezien te Meilegem (NGE).
Een vroege Braamsluiper werd gehoord op 06/04 aan de Weiput te Zingem (DDG). Op 07/04 werd de eerste Koekoek gehoord te Meilegem (DDG).
Op het opgespoten terrein te Oudenaarde zong op 09/04 een Grasmus. Daar trokken ook 4 Regenwulpen over (BHE).
Twee Groenpootruiters werden op 10/04 gezien aan de Kaaihoeve te Meilegem (EVDA), diezelfde dag zong er een Rietzanger aan de Bolveerput te Semmerzake (GMI).
Een Oeverloper vloog op 13/04 langs de Schelde te Oudenaarde (BHE).

datum	Soort	Plaats en waarnemers
14-feb	Zwarte roodstaart	Gavere NVW
16-feb	Ooievaar	3ex. Nokere LKI, 13/03 Donkvijver Oudenaarde DDG
22-feb	Grutto	2ex. Nazareth Callemoeie NGE, NVW
24-feb	Roodborsttapuit	Eke NGE
11-mrt	Zomertaling	4m, 1v. Schelderode Reymeeren NVW; (04/04 Meilegem 2ex. BHE)
15-mrt	Kleine plevier	Reymeeren Merelbeke KSA
16-mrt	Tjiftjaf	meerdere zp Ruien Centrale JDW
18-mrt	Boerenzwaluw	Nazareth Callemoeie NGE
24-mrt	Zwarte Wouw	Eke TGH
27-mrt	Blauwborst	OT Oudenaarde NGE
28-mrt	Zwartkop	Zingem Weiput zp DVDP
1-apr	Visarend	Ruien JDW, 16/04 Meilegem 1ex. Pleisterend BHE, NGE, DVDP, VLO
1-apr	Fitis	Zeveren RDS
2-apr	Gele kwikstaart	Wannegem-Lede GCO
2-apr	Beflijster	Wannegem-Lede GCO
3-apr	Oeverzwaluw	Nazareth Callemoeie 4 ex. DDG, NGE
3-apr	Huiszwaluw	Meilegem NGE
6-apr	Braamsluiper	Weiput Zingem DDG
7-apr	Koekoek	Meilegem DDG
9-apr	Regenwulp	4ex. OT Oudenaarde BHE
9-apr	Grasmus	OT Oudenaarde BHE
10-apr	Groenpootruiter	2ex. Meilegem Kaaihove EVDA
10-apr	Rietzanger	1 zp Semmerzake GMI
13-apr	Oeverloper	Oudenaarde BHE
14-apr	Gekraagde roodstaart	1 zp Blijpoel Zevergem BDW
14-apr	Bonte vliegenvanger	1 vr. Weiput Zingem DDG, DVDP; (25/04 1m Schorisse WAE)
15-apr	Purperreiger	OT Oudenaarde DDG, NGE
16-apr	Boomvalk	Mater BHE
16-apr	Gierzwaluw	Meilegem Kaaihoeve BHE, DVDP, VLO; OT 2ex. Oudenaarde BHE, DDG, NGE
16-apr	Boompieper	OT Oudenaarde 2ex. DDG, NGE, BHE
16-apr	Europese kanarie	OT Oudenaarde DDG, BHE, NGE
19-apr	Tapuit	Nazareth Callemoeie NVW
24-apr	Paapje	Ronse DVE
25-apr	Bosruiter	Meilegem Kaaihove BHE, KDW
25-apr	Nachtegaal	Melsen Putten KDW
25-apr	Sprinkhaanzanger	Eke NVW
28-apr	Zwarte stern	3ex. Nazareth Callemoeie NVW
2-mei	Tuinfluiter	Ronse DVE
2-mei	Wielewaal	Reytmeersen Welden JVDB
3-mei	Spotvogel	Asper JVH
14-mei	Wespendief	Ronse JDW, NDS; 14/05 Meilegem JDW, SHU
17-mei	Grauwe vliegenvanger	Ronse DVE
20-mei	Visdief	Nazareth Callemoeie IST
21-mei	Bosrietzanger	Sint-Elooisput Schelderode CNU
	Zeldzamere soorten	
10-mei	Kwak	Meilegem-Kaaihoeve DDG
12-mei	Grauwe kiekendief	Ooike 1vr. GCO
14-mei	Draaihals	Ruien (med JDW)
16-mei	Temmincks strl.	2ex. Meilegem DDG, VLO, KVE
17-mei	Bijeneter	9ex. Ronse NGE
17-mei	Nachtzwaluw	1ex. Eine Wouter Rommens straatverlichting
28-mei	Orpheusspotvogel	Ronse DVE

Zeker geen jaarlijkse gast in onze regio is de Bonte vliegenvanger. Op 14/04 zat er een vrouwtje aan de Weiput te Zingem (DDG, DVDP), een aantal dagen later werd een mannetje waargenomen te Schorisse (WAE). Ook op 14/04 werd een Gekraagde roodstaart gezien te Zeveren (BDW).
Er volgde een periode van erg mooi weer en dit is meteen duidelijk in de waarnemingen. Op 15/04 vloog er een Purperreiger over het opgespoten terrein te Oudenaarde (NGE, DDG). Op 16/04 werd heel wat gezien. Over het opgespoten terrein te Oudenaarde vlogen een Europese kanarie, 2 Boompiepers en 2 Gierzwaluwen. Aan de Kaaihoeve te Meilegem pleisterde kortstondig een Visarend die zich van zijn mooiste kant liet zien; daar vloog ook nog een Gierzwaluw over (VLO, BHE, DVDP, NGE). En tenslotte vloog er een Boomvalk te Mater (BHE).
Aan de Callemoeie te Nazareth zat op 19/04 een Tapuit (NVW). Op 24/04 werd dan weer een Paapje waargenomen te Ronse (DVE).
De eerste Bosruiter werd op 25/04 gezien aan de Kaaihoeve te Meilegem (BHE, KDW). Diezelfde dag werd er ook een Nachtegaal gehoord in de Putten te Melsen (KDW) en een Sprinkhaanzanger te Eke (NVW).
De maand april sluiten we af met 3 Zwarte sterns boven de Callemoeie te Nazareth (NVW).

De laatste zomergasten

Je bent al volop in zomersfeer en de meeste zomervogels zijn nu naar hun broedgebieden teruggekeerd. Sommige zijn reeds aan het broeden, anderen geven een concert van jewelste in de hoop een geschikte partner te vinden. Begin mei is de periode waarop de laatste zomergasten onze streek bereiken.
Op 02/05 werd er een Tuinfluiter gezien te Ronse (DVE) en de eerste Wielewaal werd gehoord op de Reytmeersen te Welden (JVDB). Een dag later werd een Spotvogel gehoord te Asper (JVH).
De eerste Wespendieven werden gezien op 14/05 te Ronse (JDW, NDS), diezelfde dag werd er ook één gezien te Meilegem (JDW, SHU).
Op 17/05 werd een Grauwe vliegenvanger gezien te Ronse (DVE). De eerste en enige Visdief werd pas op 20/05 gezien boven de Callemoeie te Nazareth (IST). Een Bosrietzanger tenslotte werd op 21/05 gezien te Schelderode (CNU).

Zeldzame zomergasten

Er werden heel wat bijzondere waarnemingen gedaan. Een adulte Kwak vloog op 10/05 over De Kaaihoeve te Meilegem (DDG). Een vrouwtje Grauwe kiekendief werd op 12/05 gezien te Ooike (GCO). Op 14/05 werd er een Draaihals gezien te Ruien (med. JDW).
Op 16/05 zaten er 2 Temmincks strandlopers aan de Kaaihoeve te Meilegem, die daar ook enkele dagen bleven zitten (DDG, VLO, KVE). Op 17/05 werden er 9 Bijeneters gezien te Ronse (NGE), die arriveerden enkele uren later op de bekende broedplaats te Wachtebeke.

Zeer uitzonderlijk voor onze regio is de Nachtzwaluw. En dit jaar waren er zelfs twee waarnemingen. Op 17/05 liet een vogel zich uitstekend bekijken in het licht van een straatlantaarn te Eine (Wouter Rommens) en op 26/05 vloog er één rond in een tuin te Mater (LDV).
We sluiten dit jaar af met de waarneming van een Orpheusspotvogel te Ronse (DVE).

Ook dit jaar doet de vogelwerkgroep mee aan het fenologie-project. De eerste waarneming van de verschillende zomervogels kunnen jullie noteren op de lijst die je vindt op blz. 3 van de wikkel. Waarnemingen buiten onze regio mogen uiteraard ook op deze lijst, het project loopt immers over heel Vlaanderen.
Ik hoop dat ik ook dit jaar op jullie medewerking mag rekenen.
Waarnemingen moeten ten laatste voor 15 augustus opgestuurd worden naar Heirweg Bart, Noenendal 11 te 9700 Oudenaarde.
E-mail: bart.heirweg@pandora.be

Dank aan alle waarnemers: Willy Aelvoet, Geert Colembie, Rik De Smet, Davy De Groote, Bart De Witte, Koen De Witte, Lieven De Vos, Norbert Desmet, Jurgen Dewolf, Guy Dewolf, Nico Geiregat, Tom Gheskiere, Bart Heirweg, Sabine Huyghe, Lieven Kinds, Viviane Lootens, Guido Minnaert, Chris Nuyens, Koen Sabbe, Ivan Steenkiste, Nico Van Wassenhove, Dimitri Van De Populiere, Eddy Van Den Abeele, Jacques Vanheuverswyn, Koen Verhoeyen, Dirk Verroken.

Solid partners flexible solutions
FORTIS BANK
Naamloze vennootschap
Warandeberg 3
B 1000 Brussel
B.T.W. BE 403.199.702
H.R. Brussel nr. 76034

Office Partners
méér dan complete kantoorinrichting
gratis cataloog & info folder
professioneel advies op maat
http://www.officepartners.be
e-mail: officepartners@skynet.be
Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Triodos Bank
toonaangevend in
ethisch bankieren
helpt meerwaarden ontwikkelen in de samenleving
afgevaardigde agent:
Paul Pals
Nieuwpoort 4-9660 Brakel
Tel. 055/42.56.92

Cannelle ... en canaille

Rik Desmet

Ze kunnen het niet laten, de (Franse) jagers.... Eén van hen presteerde het om op 1 november in de Pyreneeën (Urdos) de berin Cannelle af te knallen. Dit gebeurde tijdens een everzwijnenjacht die daar niet hoorde plaats te hebben omdat de aanwezigheid van de berin met haar jong daar gemeld was. In 1994 en 1997 werden er overigens ook al beren gedood door jagers en de 30-jaar oude beer Papillon die op 25 juli van dit jaar een vredige dood stierf bleek bij autopsie een 50-tal stuks hagel te bevatten, een cadeautje van de jagers die de Pyreneeën onveilig maken ten tijde van de duiventrek.

Cannelle, 15 jaar oud, was de laatste **autochtone** berin van de Franse Pyreneeën. De verontwaardiging in het o zo jachtvriendelijke Frankrijk was voor één keer groot waarbij zelfs Chirac himself gewaagde van een 'groot verlies voor de biodiversiteit in Frankrijk en Europa'. Ondertussen bestaat er onzekerheid over het 10 maanden oude jong van Cannelle. In de Aspevallei zal de zone van 5000 à 8000 ha waar Cannelle en haar jong verbleven afgebakend worden. Binnen die zone wordt nu alle jacht en recreatie gebannen.

De resterende beren zijn vaak van allochtone afkomst, ze werden geïntroduceerd vanuit Slovenië in 1996 en 1997 in een wanhopige poging de soort te redden. Buiten het jong resten er nu nog twee andere autochtone beren (beiden mannetjes) in het Pyreneeënmassief, bitter weinig voor het behoud van deze prachtige soort, té weinig... Het zal uiteindelijk ook het toerisme in de Aspe-vallei niet ten goede komen: de aantrekkingskracht van deze vallei steunt grotendeels op de aanwezigheid van deze grote natuurlijke jagers, met een bijhorende illusie van ongerepte natuur...

Het verhaal is overigens nog maar eens tekenend voor de houding van de jacht tegenover grote predatoren. Er werden ondertussen al twee Wolven geveld (zie vorige Meander) -daarmee behoedden de jagers ongetwijfeld de Franse natie voor een groot gevaar- en ondertussen gaan er zowaar al stemmen op onder de Franse jagers om ook de Lynx te mogen 'reguleren'. Deze prachtige dieren zouden een bedreiging zijn voor het reeënbestand. Nogal ridicuul als je ziet hoe het aantal Reeën de laatste 10 jaar explosief toegenomen is.

Het aantal **Wolven** wordt in Frankrijk op dit ogenblik op een 60-tal geschat, verspreid over 11 groepen. Wat betreft de **Lynx** werden er in de jaren 70 zo'n 25-30 dieren uitgezet in Zwitserland. Vandaar uit verspreidden ze zich ook naar de Franse Alpen en de Jura. Later volgden nog herintroducties in de Vogezen, Duitsland, Oostenrijk en Slovenië. Hun aantal in Frankrijk is onbekend. Een voorzichtige schatting gewaagt van een 150-tal dieren. *(Terre Sauvage, november 2004)*. Voor de situatie van de **Bruine beer** in de Pyreneeën: zie http://membres.lycos.fr/leisoursoun/Ours/oursbearn/territoires.htm

Bruine beren rekenen op uw steun

CAP-Ours (Coordination Associative Pyrénéenne pour l'Ours) is een groepering die bestaat uit herders-, veehouders- en imkersverenigingen, vertegenwoordigers van de plaatselijke bevolking en de toeristische sector en verenigingen voor ontwikkeling van duurzame economie, en voor natuurbescherming en -educatie.

Zij stelt zich tot doel:

1. het herstel van een leefbare populatie Bruine beren in de Pyreneeën;
2. de 'sociale' aanvaarding van de Bruine beer;
3. sensibilisering rond het behoud van de biodiversiteit in de Pyreneeën.

CAP-Ours lanceert naar aanleiding van de moord op Canelle een petitie met de **eis voor een herstelplan** voor de Bruine beer in de Pyreneeën.

Het is mogelijk dat u tijdens een NP-activiteit wordt aangesproken om deze **petitie te onderteken**, maar u kan ook zelf het initiatief nemen om zoveel mogelijk handtekeningen te verzamelen. U kan deze petitie (enkel in het Frans) onder meer downloaden van de website van WWF Belgium

(**http://www.wwf.be/online_publications/action/petition_ours.pdf**).

Per blad is er plaats voor 20 handtekeningen, en eenmaal ingevuld stuurt u gewoon alles terug naar de Belgische afdeling van het WWF. Zij zorgen ervoor dat alles netjes bij CAP-Ours belandt. Alvast bedankt voor uw steun.

Europese vogelsoorten blijven in aantal afnemen!

Over heel Europa blijven de bedreigde vogels in aantal afnemen. Dit blijkt uit onderzoek van Natuurpunt en andere partnerorganisaties van BirdLife International.
BirdLife International stelde op 8 november, tijdens de viering van het 25-jarig bestaan van de Europese Vogelrichtlijn, de resultaten voor van een gedetailleerde populatiestudie van Europese vogelsoorten. De resultaten in "Birds in Europe" spreken voor zich want maar liefst 226 vogelsoorten, dit is 43 % van de Europese vogelsoorten, zijn bedreigd. Veel van deze soorten nemen in aantal af, zijn zeldzaam of hebben een heel klein en kwetsbaar verspreidingsgebied. Verschillende vogelpopulaties herstellen zich niet na de enorme aantalsvermindering in de 70er en 80er jaren. Sommige van deze soorten zijn zo sterk bedreigd dat ze weldra uit bepaalde Europese regio's zullen verdwijnen. Tien jaar geleden publiceerden de BirdLife partners een eerste "Birds in Europe". Sindsdien zijn 45 vogelsoorten sterk in aantal afgenomen en bedreigd.
Er valt gelukkig niet alleen negatief nieuws te rapen. Een 14-tal vogelsoorten zijn in aantal toegenomen, mede dankzij gerichte beschermingsmaatregelen.
Deze unieke publicatie bespreekt de aantalsschommelingen van maar liefst 524 vogelsoorten in 52 landen en regio's van Groenland tot Georgië en van de Canarische eilanden tot Rusland. In België werden de gegevens verzameld door Natuurpunt, Instituut voor Natuurbehoud en AVES.
Over heel Europa nemen verschillende vogelsoorten sterk in aantal af. Onderzoek van BirdLife bracht aan het licht dat allerlei groepen vogels er slecht voorstaan:

- steltlopers zoals Watersnip, Wulp en Kievit nemen snel in aantal af, vooral als gevolg van het droogleggen en in cultuur brengen van laagland riviervalleien en hogere plateau's;
- trekvogels die ten zuiden van de Sahara overwinteren waaronder Fluiter, Tapuit en Huiszwaluw;
- vogels van het platteland zoals Grauwe gors, Ringmus en Kneu zijn zo goed als verdwenen uit bepaalde Europese regio's;
- rasechte cultuurvolgers zoals Huismus en Spreeuw verdwijnen uit de woongebieden.

Dat natuurbescherming echt positief werkt wordt bewezen door het succesverhaal van een aantal vogelsoorten. Een betere bescherming door ondermeer de EU-Vogelrichtlijn en het Natura 2000 netwerk van beschermde gebieden leidde tot het herstel van de populatie van de Audouin's meeuw. Deze Mediterrane meeuwensoort was één van de meest bedreigde zeevogelsoorten in Europa. Bij de winnaars vinden we ook de Vale gier en de Zeearend, twee van de grootste roofvogelsoorten van Europa. Dankzij de aandacht via soortbeschermingsplannen en de creatie van een netwerk van natuurgebieden kunnen soorten als de Zeearend overleven. Toch is er nog heel wat beschermingswerk te verrichten wil de Europese Unie bereiken dat tegen 2010 het verlies aan biodiversiteit is gestopt.

Mike Rands, directeur van BirdLife International, stelt "*het feit dat een veel groter percentage Europese vogelsoorten bedreigd wordt is erg verontrustend. Vogels zijn indicatoren van de toestand van ons leefmilieu en de onophoudelijke afname van veel soorten is een duidelijk signaal over de bedenkelijke staat van de Europese fauna en de afnemende levenskracht van ons leefmilieu*".

Watersnip foto: Paul Vandenbulcke

Voor foto's kan je terecht op de website van Birdlife.
http://www.birdlife.org/news/pr/2004/11/bie_case_studies.html

Trage Wegenwerken in de Vlaamse Ardennen

De toenemende belangstelling voor het gebruik van voetwegen heeft ook in de Vlaamse Ardennen geleid tot allerlei initiatieven. Onze streek is al lang een trekpleister voor wandelaars en fietsers. Het is dan ook niet verwonderlijk dat velen ijveren voor het in stand houden van voetwegen en andere trage wegen. Om een meer gestructureerde en gecoördineerde actie te kunnen voeren, werd in mei 2003 de lokale werkgroep **Trage Wegen Vlaamse Ardennen** opgericht.

Geïnteresseerden, waaronder ook vertegenwoordigers van de natuur- en milieuverenigingen Natuurpunt en SOW, sloten zich hierbij aan om te ijveren voor het behoud en herstel (indien opportuun) van trage wegen in deze regio. In een beginfase werden de oude voetwegen in twee deelgemeenten van Kluisbergen nl. Kwaremont en Zulzeke, bewandeld en geïnventariseerd. Hierbij lieten de leden van de werkgroep afkomstig uit deze streek, zich vooral leiden door hun geheugen en goede terreinkennis. Zo stelden ze vast dat een aantal voetwegen die ze door eigen gebruik goed kenden, recent ingepalmd en/of afgesloten werden. Daar wilde de werkgroep zich niet zomaar bij neerleggen!

Ze startten opzoekingen in de Buurtwegenatlas en op kadaster- en stafkaarten, de juridische bescherming van voetwegen werd nagetrokken, samenwerking werd gevraagd aan de betreffende gemeente en aan de aanpalende eigenaars of gebruikers, distels en brandnetels werden gemaaid enz. Voor advies kon de werkgroep aanleunen bij de **VZW Trage Wegen**, die op gewestelijk vlak ijvert voor het behoud en herstel van voetwegen. Verder voelden ze zich ook gesteund door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen. In de beleidsverklaring van de Bestendige Deputatie van de Provincieraad 2001-2006 m.b.t. buurtwegen wordt immers aan de gemeentebesturen gevraagd - zij het veelal na ontvangst van klachten - erover te waken dat de bestaande buurtwegen toegankelijk blijven.

Het overleg met andere actievoerders toonde interessante praktijkvoorbeelden. De werkgroep maakte kennis met het Ruien Fonds, dat met folders en panelen het gebruik van veilige wandelpaden in het centrum van Ruien (deelgemeente van Kluisbergen) promoot. Hier komt vooral het veilig woon-schoolverkeer aan bod.
In Kwaremont en Zulzeke werden dit jaar enkele knelpunten opgelost door de uitbouw van de provinciale wandelroute.
Ook de prachtige wandelgids van de Stichting Omer Wattez - Afdeling Maarkedal - werd met bewondering bekeken. De achterliggende gedachte bij deze uitgave is immers **de nog bestaande voetwegen een kans op 'overleven' te bieden door ze opnieuw zoveel mogelijk te gebruiken.**

Klavertje 4 foto: Filip Keirse

Met dezelfde bedoeling organiseerde de werkgroep Trage Wegen Vlaamse Ardennen op 6 maart 2004 haar eerste **KLAVERTJE-4-wandeling**, die verliep over 4 wandellussen in Kluisbergen: vier geleide themawandelingen langs officiële, maar soms moeilijk doorgankelijke voetwegen. Het initiatief werd erg gewaardeerd door de deelnemers. Men komt via kleine paden midden in de natuur. Dit is ideaal voor beperkt gebruik voor wandelaars. Mega-evenementen dienen op deze trajecten vermeden te worden, net zoals in de natuurgebieden.

Op 3 oktober 2004 ging de tweede **Klavertje-4-II** wandeling door (verslag zie website Schelde-Leie) met ditmaal keuze uit 8 thema's, waarvan er 4 specifiek kindgericht waren. Ditmaal overschreden sommige wandellussen de gemeentegrenzen en werd

het werkterrein uitgebreid tot Ronse. Gedeeltelijk kon daar voortgebouwd worden op de bewegwijzerde wandelroutes, gerealiseerd door de Dienst Toerisme i.s.m. het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen. Voor het vrijmaken van andere wegen werd beroep gedaan op het stadsbestuur.

Natuurlijk is het niet nodig om álle oude voetwegen in hun oorspronkelijke toestand te herstellen. In sommige gevallen kan het afschaffen van een voetweg of het wijzigen van een traject opportuun zijn voor alle betrokkenen. Dit kan bvb. het geval zijn voor een voetweg die dwars door een akker loopt of voor het beschermen van een kwetsbare biotoop.
Voor het oplossen van knelpunten is uiteraard een constructieve samenwerking met de gemeentebesturen, die de eigenlijke behoeders zijn van ons voetwegenpatrimonium, noodzakelijk. Er wordt alvast uitgekeken naar de voorstelling van het voetwegenplan van Kluisbergen. De gemeente liet al weten dat dit plan in overleg met de landbouwsector en met de milieusector in alle objectiviteit besproken zal worden.

De werkgroep Trage Wegen Vlaamse Ardennen hoopt door overleg tot een win-win situatie te komen. Uiteraard mag het algemeen belang hierbij niet uit het oog verloren worden.
Trage Wegen Vlaamse Ardennen
email: tragewegen_vl_a@hotmail.com

De Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM)

Dries Hubrechts

Een pak nieuwe activiteiten staan opnieuw op het programma. Ben je tussen de 8 en 25 jaar oud en kriebelt het om bij de JNM te komen? Je bent alvast welkom op één van de volgende activiteiten. Om de volledige activiteitenkalender of de piepkalender (8-12 jarigen) te ontvangen, hoef je enkel contact op te nemen met Dries (zie onder).

Zondag 13 februari, Midwintertocht naar het hoogveen van Libramont (12-25 jarigen)

Naar jaarlijkse traditie, doorkruisen we de veengebieden van Libramont (Ardennnen). Er zijn héél wat leuke beestjes te zien: Reeën, Vossen, Everzwijen, Klapeksters, Kraanvogels… Misschien vliegen er wel sneeuwballen rond je oren! De trein vertrekt om 6u39 in het station van Deinze, we spreken er af om 6u30 en 's avonds komen we aan in Deinze rond 21u. Mee te nemen: warme kledij, waterdichte schoenen, lunchpakket en drinken en eventueel verrekijker.

foto: Dries Hubrechts

Nestkastenknutselnamiddag zaterdag 26 februari (12-25 jarigen)

Blauwe duimen, lekkere chocomelk en dolle pret… Onze jaarlijkse "nestkastenknutselnamiddag" komt eraan! Dit jaar zullen we opnieuw enkele kerkuilnestkasten maken om de Kerkuilen in onze afdeling een betere broedgelegenheid te kunnen bieden. Ook de JNM'ers die een mezenkastje willen maken om in hun tuintje op te hangen, komen aan hun trekken. We spreken af om 14 uur aan het JNM-lokaal. (Warandestraat 2a, Kruishoutem, naast brandweerkazerne), einde omstreeks 17u.

Geïnteresseerde jongeren kunnen gratis lid worden voor een proefperiode van drie maanden door hun naam, geboortedatum, telefoonnummer en adres door te geven aan Dries:
Dries Hubrechts tel: 09/386.56.06
dries_hubrechts@yahoo.com

Vogelwaarnemingen van september tot november 2004

Jurgen Dewolf

Herfst: op deze periode zit zowat iedere vogelkijker te wachten. Het luchtruim wordt doorkruist door grote groepen ganzen en Aalscholvers, terwijl zangvogels zoals lijsterachtigen, vinken en leeuweriken met duizenden over onze contreien passeren op weg naar hun zuidelijker overwinteringsgebieden. Er is steeds van alles te zien in deze periode en een leuke waarneming is nooit veraf. De opmerkelijkste waarnemingen leest u in volgend overzicht.

Futen tot eenden

Aalscholver: Vanaf 25/9 worden groepjes op trek gemeld met een piek tussen 8/10 en 10/10, bvb. 9/10: Oudenaarde, Donk: meer dan 500 ex. op anderhalf uur (NGE); 10/10: Heurne: 421 ex. op trek (DDG). De enige echt belangrijke slaapplaats in de regio kende succes: 14/10: Heurne, Dal: 103 ex. op slaapplaats, een record! (DDG). **Blauwe reiger:** groepjes op trek: 3/9: Astene: 15 ex. ZO (IST, RDR); 30/9: Ronse: 19 ex. ZW (DVE). **Purperreiger:** 4/9: Nederename, Pelikaanstraat en vervolgens Oudenaarde, Donk, 1 ex. over (GGR, NGE). Grote zilverreiger: 9/10: Oudenaarde, Donk: 3 ex. (NGE); 30/10: zelfde plaats: 2 ex. (JVDP). **Lepelaar:** 31/8: Deinze: 14 ex ZW (VLO). **Ooievaar:** Petegem, Langemeersen: 1 ex. N (NGE). **Grauwe gans:** pleisteraars: 16/10: Nazareth, Callemoeie: 19 ex. (NVW); trek: reeds waarneming in aug: 31/8: Ronse: 21 ex. Z (DVE); vanaf 10/10 kwam de trek op gang met een hoogtepunt de laatste dagen van okt en de eerste decade van nov. Vooral 7/11 blijkt de topdag en er worden die dag over de hele regio massaal veel Grauwe ganzen gemeld, o.a. door NGE over de Langemeersen in Petegem en door JVDB in Welden, die 500 ex. op trek had binnen de 10 minuten. Helaas werd toen nergens systematisch geteld. In onze buurregio Zuid-West-Vlaanderen gebeurde dat wel en werden aantallen tot meer dan 3.000 ex. en zelfs 3.500 ex. behaald per telpost (Forum ZW VL). **Kolgans:** 9/10: Oudenaarde, Donk: 6 ex. NW (NGE). **Canadese Gans:** hoog aantal: Nazareth, Callemoeie: 599 ex. (NVW). **Nijlgans:** hoog aantal:13/11: Deinze, Soeverein, 96 ex. (IST, RDR). **Casarca:** 12/10: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (HVS). **Marmereend:** 1/9: Deinze, Noorderwal: 2 ontsnapte ex. (VLO). **Zomertaling:** 7/9: Zingem, Weiput: 1 ex. (DDG). **Wintertaling:** mooi aantal: 27/9: Semmerzake, Bolveerput: 61 ex. (TGH). **Wilde eend:** mooi aantal: 16/10: Nazareth, Callemoeie: 482 ex. (NVW). **Slobeend:** 14/10: Zingem, Weiput: 42 ex. (DDG). **Kuifeend:** overwinteraars komen stilletjes aan toe: 26/11: Eke, Tweelingsput: 120 ex. (GMI); 27/11: Zingem, Schelde: 100 ex. (BHE; DVDP). **Brilduiker:** 26/11: Eke, Tweelingsput: 1m en 1vr (GMI). **Zwartbuikfluiteend:** 7/9: Semmerzake, Bolveerput: 1 (uiteraard ontsnapt) ex. (TGH).

Roofvogels

Visarend: 31/8: Oudenaarde, Vestingen: 1 ex. (NGE). **Slangenarend:** 1/9: Ename, Bos 't Ename, 1 ex. mogelijks deze soort (GTA). **Rode wouw:** 2/11: Nokere: 1 ex. over (BDH). **Smelleken:** 10/10: Munkzwalm: 1 ex. jagend (GMI); Heurne: 3 ex. op trek (FTJ, DDG); 20/10: Ronse: 1 ex. ZW (LVE). **Slechtvalk:** 29/8: Leupegem: 1 ex. ZW (JVDP);

Rode wouw **foto: Gerard Mornie**

12/10: Lozere: 1 ex. jagend (BDH); 24/10: Zingem, Grootmeers: 1 ex. (EVDA); 10/10 en 24/10: Heurne, trektelpost, resp. 2 en 1 ex. op trek (DDG, NGE); 7/11 en 11/11: Petegem, Langermeersen, 1 ex. (NGE); vanaf 7/11: Gavere, toren Leroy: 1 ex. op traditionele jaarlijkse overwinteringslaapplaats (NVW); hele periode: Ruien, centrale: 2 ex. aanwezig

(JDW). **Boomvalk:** Er waren vrij veel waarnemingen van Boomvalk in sep en begin okt (HVS, JVE, XCO). Laatste waarneming: 9/10: Semmerzake, Kriephoek: 1 ex. (PDR). Leuk waren de ex. jagend op (Rosse) vleermuizen in Dikkelvenne, Rotse op 2/9 (JVE) en in Ename op 4/9 (DDK). **Wespendief:** 4/9: Ename, Bos t'Ename: 1 ex. (DDK). **Buizerd:** hoog aantal op trek: 10/10: Heurne: 90 ex. (FTJ, DDG). **Sperwer:** hoog aantal op trek: 10/10: Heurne: 17 ex. (FTJ, DDG). **Blauwe kiekendief:** 10/10: Heurne: 1 ex. op trek (FTJ, DDG); 12/10: Ronse: 1 ex. NO (DVE); 20/11: Morgem: 1 ex. vr/juv (NGE); 22/11: Nukerke: 1 ex. (GCA, KDE); 25/11: Welden, Reytmeersen: 1 vr (DDG). **Bruine kiekendief:** 26/9: Heurne: 2 ex. (GGR); 10/10: Heurne: 3 ex. op trek (FTJ, DDG).

Rallen tot sternen

Kwartel: apr-aug: afdelingsgebied: 254 ex. geringd (Crex). **Waterral:** sep-okt: Kruishoutem: 30 ex. geringd (Crex). **Porseleinhoen:** aug-sep: Kruishoutem: 12 ex. geringd (Crex). **Kwartelkoning:** 24/08: Kruishoutem: 1ex. geringd (Crex). **Kraanvogel:** 12/10: Semmerzake: 1ex. overtrekkend (FGH). **Zwartkopmeeuw:** 13/11: Oudenaarde, Donk: 1 adult (BHE, DDG). **Bontbekplevier:** 18/9: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (BHE, NGE). **Goudplevier:** 1/10: Ronse: 6 ex. ZW (DVE); 10/10: Heurne: 20 ex. op trek (FTJ, DDG). **Watersnip:** hoogste aantal: 20/11: Oudenaarde, opgespoten terrein: 8 ex. (NGE). **Bokje:** 20/11: Oudenaarde, opgespoten terrein: 1 ex. ; 28/11: zelfde plaats: 2 ex. (NGE). **Houtsnip:** 2/11: Nazareth: 1 ex. in tuin (MES); 17/11: Semmerzake: 1 ex. over kouters (JVE).

Duiven tot Kruisbekken

Oehoe: 27/10: Ruien, Kluisbos: 1 vermoedelijk ontsnapt ex. van deze soort lastig gevallen door 15-tal Zwarte kraaien (NDS). **Gierzwaluw:** late waarneming: 18/9: Lozere: 1 ex. (NGE, BHE); zeer late waarneming: 15/10: Ronse: 1ex over (DVE). **Zwarte specht:** 9/11: Ruien, Kluisbos: 1 ex. roepend (NDS). **Boomleeuwerik:** 2/10: Wannegem-Lede: 2 ex. ZW (GCO); 9/10: Oudenaarde, Donk: 1 ex. op trek (NGE); 24/10: Heurne: 19 ex. in 1 groep ZW (BHE); 1/11: Zingem, Weiput: 9 ex. Z (DDG). **Waterpieper:** 10/11: Berchem, Paddenbroek: 30 ex. op slaapplaats (NDS). **Witte kwikstaart:** Gavere, toren Leroy: 55 ex. (FGH). **Tapuit:** verscheidene meldingen van max. 4 ex. in sep en begin okt uit Vurste, Dikkelvenne, Zingem, Petegem, Huise, Zulzeke en Wannegem (XCO, PVDB, JVE); laatste waarneming: 19/10: Etikhove: 1 ex. (WAE). **Paapje:** 2/9: Vurste: 1 ex. (JVE); 2/9 en 9/9: Zingem, Grootmeers: resp. 4 en 9 ex. (DDG), 18/9: Petegem, Langemeersen: 4 ex. (BHE, NGE). **Buidelmees:** 2/10: Semmerzake, Bolveerput: 2ex. (JVE). **Baardmannetje:** 26/10: Semmerzake, Bolveerput, 2 ex. (JVE); 19/11: zelfde plaats: 3ex. (TGH). **Bladkoning:** 28/9: Heurne: ringvangst van 1 1ste winter (LME); 8/10: Zulte: 1 ex. ringvangst (DPA). **Pallas' boszanger:** 21/10: Zulte: 1 ex. ringvangst (DPA). **Kuifmees:** 7/11: Astene: 2 ex. in tuin (IST, RDR). **Barmsijs:** 13/10: Ronse: 1 ex. O (DVE). **IJsgors:** 30/10: Wannegem-Lede: 1 ex. Z (GCO). **Rietgors:** 24/10: Heurne: 49 ex. op trek (NGE, PDR). **Kruisbek:** de influx (zie vorig overzicht) zette zich voort met vooral waarnemingen eind sep tot midden okt o.a. in Kluisbergen, Hotond; Ruien; Nazareth, Hospicebossen; Heurne; Dikkelvenne en Ronse (GDW, JBU, FVE). Grootste groep: 29/9: Kluisbergen, Hotond: > 40 ex. O (NDS).

Dank aan alle waarnemers:

D. De Groote, D. en J. Van De Populiere, J. Van Den Berghe, N. Geiregat, F. Ghyselen, N. Van Wassenhove, V. Lootens, B. Heirweg, G. Colembie, P. De Rore, I. Steenkiste, N. Desmet, D. en L. Verroken, L. Kinds, E. Van Den Abeele, G.Minnaert, W. Aelvoet, G. en J. Dewolf, G. Groenez, J. Buysse, F. Verdonckt, G.Tack, R. Druwel, H. Van Steenbrugge, T. Gheskiere, B. D'Hondt, F. Tjollyn, X. Coppens, J. Verhoeye, D. Dekeukeleire, G. Cammaer, K. Descamps, P. Vandenbulcke, L. Menschaert, D. Packet, ringwerkgroep Crex en iedereen die ik nog vergeet.

Oproep waarnemingen

Om meer inzicht te krijgen in vogels en hun verspreiding als broedvogel, doortrekker wintergast enz. en ook om bijvoorbeeld naar beleid toe iets zinnigs te kunnen vertellen, is het belangrijk dat waarnemingen niet enkel in je geheugen staan gegrift en in je eigen notaboekje staan genoteerd. Zorg er daarom voor dat ook jouw

waarnemingen in de database van de vogelwerkgroep terecht komen!

Waarheen met je gegevens?

■ Het liefst natuurlijk maak je gebruik van het door de vogelwerkgroepzelfontworpenverwerkingsprogramma "Bird 2000" (in Excel). Je mailt om de 1, 2 of 3 maanden je ingevoerde waarnemingen door naar Eddy Van Den Abeele, ed.vandenabeele@skynet.be. De uiterste deadline voor het volgende overzicht van de periode dec-feb is 1 maart. Beschik je nog niet over Bird 2000, geef een seintje aan Eddy en je krijgt het programma ogenblikkelijk toegestuurd.

■ Voor wie een PC nog steeds een schrikwekkend monster is, je kan je waarnemingen ook nog altijd op papier opsturen naar: Eddy Van Den Abeele, Kouterstraat 19 9750 Zingem.

■ Omdat we nu eenmaal in een wereld leven van snelle informatie, vergeet ook niet je waarnemingen te posten op onze up to date website: users.skynet.be/wielewaal , zodat iedereen op de hoogte blijft van interessante waarnemingen.

Laat de waarnemingen ons nu maar overspoelen!!

Kurken verzamelen

In het tijdschriftje "El Mundo" van Wereldwinkel Deinze vond onze erevoorzitter Karel De Waele een oproep, die zeker niet misstaat in onze Meander:

Gooi uw kurken niet meer weg maar breng ze binnen in de Oxfam Wereldwinkel. Kurk wordt vervaardigd uit de schors van de Kurkeik, vooral voorkomend in het Middellandse Zeegebied. De schors groeit heel langzaam. Na het planten van een boom duurt het 25 jaar vooraleer men een eerste keer kan oogsten. Vervolgens heeft de boom opnieuw 10 jaar nodig om een bruikbare schors te laten groeien. Vermits de vraag naar kurk voortdurend stijgt, verminderen de producenten dit interval. Als gevolg hiervan worden de Kurkeiken aangetast door een schadelijke zwam. Kurk gebruikt men natuurlijk voor het afsluiten van flessen met wijn, cider, champagne en dergelijke. Vorig jaar waren dit bijna 180 miljoen kurken in België. Daarnaast is kurk ook een voortreffelijk isolatiemateriaal. We vinden het in vloertegels, schoenzolen, onderleggers... Kurk wordt dan ook relatief zeldzaam. Mede daarom beginnen we in Wereldwinkel Deinze met de inzameling van kurken. Zo doen we ook heel concreet aan afvalbeperking en hergebruik. De ingezamelde kurken worden tot isolatiemateriaal verwerkt. De kurk wordt eerst vermalen en gegranuleerd en kan vervolgens, zonder enige verdere behandeling, gebruikt worden als biologisch isolatiemateriaal. Dit laatste gebeurt door de vzw Le petit liège, een sociale werkplaats te Limbourg. Meer info op http://users.swing.be/petit.liege.

n.v.d.r.: we weten dat ook in Wereldwinkel Oudenaarde dergelijke actie bestaat, dus ook daar, in de Kattestraat nr. 9 kan je je kurken kwijt, zoals in Deinze op de hoek van de Kalkhofstraat en de Ghesquièrestraat. Klanten van Wereldwinkels Zottegem, Gavere, Kruishoutem of andere gemeenten (ook buiten onze regio) kunnen we enkel aanraden navraag te doen bij hun lokale winkel of die actie daar ook doorgaat (en indien niet, een beetje aan te dringen om dit ook te starten). En voor zij die nog geen klant zijn van een Wereldwinkel: breng gerust ook je kurken binnen, en waarom niet, maak van de gelegenheid gebruik om eens een flesje wereldwijn te kopen, om de kurk achteraf weer in te leveren in die winkel...

uw kwaliteitsfoto's in 1 uur
Koen Snauwaert
SPECTOR
NIKON OLYMPUS
Stationsstraat 63 - 8790 Waregem
Tel: 056/60.52.16
1 uur foto

Hemelvaartweekend in de Lorraine 5-8 mei 2005

Twee jaar geleden gingen we met het Hemelvaartweekend naar de Argonne. In de deelnemende groep mochten we mensen van Natuurpunt Hasselt-Zonhoven verwelkomen, dit in samenspraak met Johan Royeaerd, één van onze (zeer actieve) oud-leden, die al meerdere jaren verhuisd is naar Limburg. Omgekeerd nodigen Johan en zijn mensen ons nu uit om deel te nemen aan hun Hemelvaartweekend in de Lorraine (Frankrijk).

Hemelvaart valt wel heel vroeg maar daar laten we ons niet door afschrikken. Ook begin mei hebben kalkgebieden aardig wat te bieden: de merkwaardige voorjaarsflora in de 'koude valleitjes', het Wildemanskruid en de Mannetjesorchis op de kalkgraslanden, natte hooilanden in het stroomdal van de Maas en de steeds weer boeiende oude kalksteengroeves, met een Oehoe of een Rugstreeppad…

Wildemanskruid

Tijdens deze reis concentreren we ons op het Westelijk deel van Lorraine: de Maasvallei en de aanliggende Côtes de Meuse (kalkplateaus). We verkennen grosso modo vier types van gebieden:

- Enerzijds zijn dat de natte hooilanden in de vallei van de Maas zelf: laaggelegen weiden, die vaak overstromen, waarin de rivier zijn eigen bedding kan en mag zoeken, met meestromende nevengeulen en oude armen, en met her en der ooibossen op de oevers.
- Daarnaast zijn er de oude verlaten kalksteengroeves, de meeste stilaan aan het dichtgroeien met struiken en bomen. Vaak indrukwekkende landschappen, met steilranden voor Oehoe, met kalkplanten op de zonbeschenen open stukken, met ideale biotoopjes voor zeldzame amfibieën en reptielen.
- Meest in het oog springend voor de natuurminnaar zijn natuurlijk de kalkgraslanden. Meestal open, op het zuiden gelegen hellingen, met een soms zeer steile hellinggraad. Vroeger begraasd door schapen, nu veelal beheerd door de mens (kappen en maaien). Groeiplaats van honderden soorten, vaak erg zeldzame planten (w.o. een aantal soorten die enkel en alleen in de Maasvallei t.h.v. St-Mihiel voorkomen). Voorts toevluchtsoord voor een hele schare vlinders, sprinkhanen, kevers…
- Tenslotte zijn er de uitgestrekte loofbossen, doorsneden door kleine beekjes. Sommige hiervan liggen op het noorden of oosten, zijn erg beschaduwd en koud, en worden daardoor 'vallons froids' genoemd, 'koude valleitjes'. Ze herbergen hierdoor heel aparte levensgemeenschappen.

We verblijven in het hotel waar de organisatoren ook in november 2004 aangename momenten doorbrachten, al is het maar omdat de digestiefjes er best goedkoop zijn… Het adres is: Hôtel – Restaurant 'RIVE GAUCHE ' te Saint-Mihiel. Het hotel heeft 20 kamers van twee personen. We hebben ruimte voor zeker dertig personen, deels uit het Limburgse, deels mensen van Natuurpunt Schelde-Leie en zwalm.vallei.

De prijs per persoon is 180 euro. Hierin zitten de drie overnachtingen met ontbijt, de drie warme avondmaaltijden, twee picknicks (de picknick van donderdagmiddag nemen we zelf mee), het warm eten van zondagmiddag, enkele 'verrassingskes' voor ter plaatse en een deel van de voorbereidingskosten. De drank bij het avondeten is niet inbegrepen. Iedereen zorgt ook zelf voor drank bij de picknicks.

Wil iedere deelnemer het geld vooraf storten op rekening 035-3300616-38 van Natuurpunt Hasselt-Zonhoven, Berenbroekstraat 14, 3500 Hasselt? Alvast bedankt!
Wie nog meer inlichtingen wil (volledig programma en andere practische schikkingen) kan zich wenden tot Johan Royeaerd, Koningsbergweg 89, 3520 Zonhoven, tel. 011/80.35.25(26) of 0486/03.11.31 of email joroy@skynet.be

SL: afdeling Schelde-Leie
SV: afdeling Scheldevallei
VA: afdeling Vlaamse Ardennen
RO: afdeling Ronse
ZV: afdeling zwalm.vallei
KZ: Kern Zingem
VWG: Vogelwerkgroep (vroeger WVO)
PWG: Plantenwerkgroep regio Schelde-Leie
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
IWG: Invertebratenwerkgroep "Lampyris"
ZWG: Zoogdierenwerkgroep
SOW: Stichting Omer Wattez
JNM: Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

Zaterdag 15 januari 2005

■ **RO: Algemene Vergadering van afdeling Ronse:** in de polyvalente zaal van de bibliotheek van Ronse, Bruul (rechtover het gebouw van het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen). Aanvang 19u30. Einde omstreeks 22u30.

Zondag 16 januari 2005

■ **SV+VWG: Observatie van wintervogels aan de Donk te Oudenaarde.** Gids: Bart Heirweg, tel. 0473/48.19.11. Samenkomst om 14u aan de Walburgakerk te Oudenaarde. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen.

■ **ZV: Receptiewandeling in en om het Vossenhol te Sint-Maria-Oudenhove.** Verantwoordelijke: Jan François, tel. 09/361.03.00. Afspraak om 10u aan het kruispunt Vossenholstraat en Kloosterbosstraat; einde receptie voorzien rond 12u; Voorzie stevige schoenen of laarzen.

Donderdag 20 januari 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Vrijdag 21 januari 2005

■ **ZV: Algemene vergadering van de afdeling zwalm.vallei** in café "De Zwaan", Stationsplein te Zottegem. Aanvang om 20 u.

Zaterdag 22 januari 2005

■ **VA: Beheerswerken in het Reygersbosch te Zulzeke.** o.l.v. Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/324.09.42. Afspraak om 9u30 aan het kruispunt Kuitholstraat-Zeelstraat te Zulzeke. Einde om 16u30. Bedoeling is de takken van 15 reeds geknotte wilgen te verzagen. Het brandhout wordt onder de geïnteresseerde deelnemers verdeeld. Met de fijnere takken wordt een houtmijt gemaakt waarin verschillende dieren als Egel, Hermelijn, Wezel of Bunzing zich thuis voelen.
Tijdens de middag kun je je boterhammen opeten in een café aan de kerk van Zulzeke. Ook wie slechts een halve dag of een paar uurtjes wenst mee te werken is van harte welkom. Aansluiten in de namiddag is mogelijk om 13u30. Meebrengen: werkhandschoenen, laarzen, handzaag of kettingzaag, kapmes, picknick. Een bijkomende werkdag is gepland op zat. 5 februari.

Zaterdag 29 januari 2005

■ **SV: Diavoordracht over de natuur in Sri Lanka** door Gerard Mornie. Zoals gewoonlijk bij Gerard mogen we ons verwachten aan prachtige landschappen, prachtige flora, cultuur en uiteraard unieke vogelbeelden! Aanvang te 20u stipt in Zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom € 2,50 (max. € 5 per gezin).

Zondag 30 januari 2005

■ **VA: Winterse vogeltocht naar de Vikoniakleiputten, de Ijzerbroeken en de Blankaart.** Gids: Wim Packet, tel. 058/28.94.20. Begeleidende gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. In de voormiddag verkennen we (2 km) het uitgebreide staatsnatuurreservaat De Viconiakleiputten te Stuivekenskerke, een waterrijk gebied in het polderland langs de IJzer. Na de picknick rijden we naar de overstroombare IJzerbroeken te Merkem om er de aalscholverkolonie en het grote spaarbekken te begluren. Daarna brengt een broekenwandeling ons naar het natuurgebied De Blankaart waar we van de avondvluchten van eenden, ganzen, aalscholvers en roofvogels kunnen genieten. Afspraak om 8u45 aan de kerk van Kruishoutem of om 9u45 aan de parking van de Blankaart waar er een auto kan achtergelaten worden om 's avonds de chauffeurs terug tot bij de wagens aan het spaarbekken te brengen. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, ev. telescoop, vogelgids, picknick, drank.

■ **ZV: Wintersfeerwandeling (in combinatie met mossenwandeling) in de Munkbosbeekvallei.** Gids: Nele Deleebeeck, tel. 0497/16.70.67. Samenkomst om 14u aan de kerk van Dikkele. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevige schoenen of laarzen, verrekijker, loep.

Donderdag 3 februari 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zaterdag 5 februari 2005

■ **VA: Beheerswerken in het Reygersbosch te Zulzeke.** o.l.v. Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/324.09.42. Zie 22 januari.

Zondag 6 februari 2005

■ **VA: Geutelingenwandeling te Schorisse.** Gids: Filip Keirse. Samenkomst om 14u aan de vakantieboerderij "Giteâne" of op de parking van het uitzichtpunt in de Bosgatstraat. Familiale wandeling langs trage wegen tot ongeveer 16u30. Voor de kinderen is er mogelijkheid om de tocht van op een ezel mee te maken (€ 13 per ezel). Aansluitend gaan we geutelingen smullen in "Giteâne". Einde omstreeks 18u. Meebrengen: laarzen!, verrekijker. Let wel: voor deze activiteit dien je vooraf in te schrijven vóór 31 jan bij Filip Keirse, tel. 055/38.78.83, e-mail filip.keirse@skynet.be en door overschrijving van € 4 per persoon (2 geutelingen en koffie à volonté) of € 3 voor <12 jarigen (2 geutelingen en één frisdrank) op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, p.a. B.P. Ceuterickstraat 18 te Asper. Max. 50 personen kunnen zich inschrijven.

Zondag 13 februari 2005

■ **SL: Familiale landschapswandeling naar het Kordaalbos en het Kasteelpark te Nokere.** Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Samenkomst om 14u aan de kerk van Nokere. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Donderdag 17 februari 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meege-

brachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zaterdag 19 februari 2005

■ **SL+SV+VA: Ledenfeest met Algemene Vergadering (AV) en etentje en natuurquiz** in het Parochiehuis Hulstraat 27 te 9890 Asper (100m van de kerk). Aanvang om 18u15 voor de AV van de drie afdelingen. Om 19u (gratis) aperitief. Aansluitend kaas- en wijnavond. Tijdens de pauze wordt er een powerpointvoorstelling gegeven met een overzicht van de activiteiten in 2004. De samenstellers van de natuurquiz hebben beloofd er opnieuw een boeiende en tegelijk leerrijke activiteit van te maken met gevarieerde opdrachten. Voor de eerste drie is een prijs voorzien. Inschrijven door betaling van € 10 per persoon (€ 6 kinderen onder 12j.) op reknr. 891-2540218-89 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen met vermelding van "ledenfeest" en aantal personen. Inschrijven vóór 10 feb. 2005.

Zondag 20 februari 2005

■ **ZV: Natuur- en landschapswandeling rond 'De Kaaihoeve' te Meilegem (Zwalm).** Gids: Jo Janssens, tel. 09/361.35.55. Samenkomst om 14u aan de Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16 te Meilegem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevige schoenen of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 26 februari 2005

■ **VWG+VA: Bosuilenwandeling op de Kluisberg te Ruien.** Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 16u30 op de parking van de zwemkom "Kluisbos". Na een inleiding over leef -en voedingswijze van de Bosuil worden de rustende Bosuilen opgezocht en bewonderd met verrekijker of telescoop. Bij valavond horen we de typische Bosuilenroep. Einde om 19u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen, evt. zaklamp.

■ **VA: Kijken naar sterren en sterrenbeelden op de Kluisberg te Ruien,** aansluitend bij vorige tocht. Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 19u30 aan de "toren" in het Kluisbos. Einde om 21u30. Dit wordt een heruitgave van het sterrenkijken van drie jaren terug, dat zoveel succes had. Deze activiteit sluit naadloos aan bij de Bosuilentocht maar **gaat enkel door als de weersomstandigheden het toelaten** (heldere hemel, enkele wolkjes kunnen geen kwaad; maar statistisch gezien is februari de maand met het meeste heldere nachten). Indien je twijfelt of deze activiteit wel zal kunnen doorgaan, kan je best bellen in de loop van de dag (tot 15u30) naar Gunther. Het beste is gewoon mee te wandelen vanaf 16u30 voor de bosuilen, maar je kan ook aansluiten om 19u30. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker, eventueel telescoop.

Zondag 27 februari 2005

■ **ZV: 12de LENTEMAALTIJD: sponsormaaltijd ten bate van de natuur in zaal "De Bevegemse Vijvers", Zwembadstraat te Zottegem van 11u00 tot 14u30.**
Kaarten te verkrijgen bij de bestuursleden of medewerkers of worden ter beschikking gehouden aan de ingang na overschrijving op 920-1016321-35 van natuurpunt zwalm.vallei, p.a. L. Roelsstraat 5 te Zottegem met vermelding van keuze menu (vlees,vis of vegetarisch) en volwassenen/kinderen. Info: Bart Magherman tel 09/360.09.99. Zie ook aankondiging elders in Meander.

Donderdag 3 maart 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zondag 6 maart 2005

■ **VA: Familiale landschapswandeling in de omgeving van Overboelare (Geraardsbergen).** Gids: Willem Boonen tel. 054/41.75.85. Samenkomst om 14 u aan de parking van de Colruyt van_Overboelare (Grote weg). We wandelen in de omgeving van het Arduinbos, Boureng, Boelarebos en langs het nieuwe reservaat "Kortelake". Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

Woensdag 9 maart 2005

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels** in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang te 20u. Einde om 22u30.

Zondag 13 maart 2005

■ **SL+KZ: Familiale natuurwandeling vanuit de Kaaihoeve te Meilegem.** Gids Mark Alderweireldt, tel.055/49.67.96. Samenkomst om 14u aan de Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16 te Meilegem. Aandacht voor de natuurinrichtingswerken rond de Kaaihoeve en in de Grootmeers te Zingem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Donderdag 17 maart 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zondag 20 maart 2005

■ **SL: Lente-inwandeling langs de Leie en het Schipdonkkanaal.** Gids: Karel De Waele, tel. 093/86.45.60. Samenkomst om 14u aan de O.L.V. kerk in het centrum van Deinze. We wandelen langs de Leie naar Astene Sas, langs de Oude Leie naar Vosselare Put, nemen daar de overzetboot en keren via het Schipdonkkanaal terug naar Deinze centrum. Afstand 7 km. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevige wandelschoenen, verrekijker.

■ **RO: Voorjaarsflorawandeling in het Bois Joly te Ronse.** Gids: Patrick Alexander. Samenkomst om 14u aan het kerkhof te Ronse, kant Hogerluchtstraat. Aandacht voor de ontluikende voorjaarsflora. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker. Let wel: Vooraf inschrijven noodzakelijk via e-mail op het adres sowronse@hotmail.com of telefonisch op het nummer 055/20.67. 69 ('s avonds of in het weekend).

■ **ZV: Natuurwandeling in de Bourgoyen te Gent.** Gids: Frank De Waele, tel. 055/42.78.40. Samenkomst om 13u aan de kerk te Zottegem. Kostendelend rijden. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker.

Zondag 27 maart 2005

■ **RO+VWG: Vroegemorgenzangtocht in het Muziekbos te Ronse.** Gidsen: Wim Jourquin, tel.055/21.70.75. en Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Samenkomst om 6u30 aan de kerk van Louise-Marie. We luisteren naar en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes. Einde om 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgids.

Donderdag 31 maart 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep**

"Lampyris" bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/ 21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zaterdag 2 april 2005

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Zoniënwoud en park Solvay**. Gids: Luc Allemeersch, tel: 02/361.60.54. Samenkomst om 9u aan het station van Bosvoorde. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E4.46.23 waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 3 april 2005

■ **SL: Vroegemorgenzangtocht in en rond het kasteelpark van Wannegem-Lede** . Gids: André Wandels, tel 09/383.66.25. Samenkomst om 6u30 aan de kerk van Wannegem. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, verrekijker.

■ **SV+IWG: "Op zoek naar de Kleverige poelslak"** Gids: Ronny Declercq tel. 055 /45.63.42. Samenkomst om 14u aan de kerk van Melden. We onderzoeken de waterpartijen aan het pompstation en het Veer op zoek naar dit zeldzaam slakje. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: schepnetje, laarzen, slakkengids.

Zondag 10 april 2005

■ **SL: Natuurwandeling langs de ruilverkavelingspaden te Wontergem.** Gids: Paul Cardon, tel.055/31.19.92. Landschapswandeling langs ruilverkavelingspaden. Samenkomst om 14 uur aan de kerk van Wontergem. Einde omstreeks 17 uur. Meebrengen: goed schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

■ **RO: Blauwekousjeswandeling in het Bois Joly te Ronse.** Gids: Jeaninne Tassyns. Samenkomst om 14u aan het kerkhof te Ronse, kant Hogerluchtstraat. Aandacht voor de voorjaarsflora. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker. Let wel: Vooraf inschrijven noodzakelijk via e-mail op het adres sowronse@hotmail.com of telefonisch op het nummer 055/20.67. 69 ('s avonds of in het weekend).

■ **ZV: Bustocht naar het land van Saeftinghe te Zeeland.** Begeleidende gids: Jo Janssens, tel 09/361.35.55. Samenkomst om 8u30 aan de kerk te Leupegem of om 9u aan de achterkant van het station te Zottegem. Inschrijven door overschrijving op reknr. 920-1016321-35 van NP zwalm.vallei. Prijs: € 15 voor + 16-jarigen, € 12.5 voor 11-15-jarigen (toegang inbegrepen). We wandelen in dit schorren –en slikkengebied o.l.v. een plaatselijke gids. Een goede fysische conditie is vereist, minimumleeftijd is 11 jaar. Meebrengen: laarzen, reservekledij en pick-nick.

Donderdag 14 april 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/ 21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zaterdag 16 april 2005

■ **NWB: Plantenstudiedag in de vallei van Molenbeek en IJzenbeek en kasteel Hoogpoort.** Gids: Andre Van den Bergh, tel: 052/35.05.18. Samenkomst om 9u aan het station van Asse. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok E4.12.42 waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 17 april 2005

■ **VA : Familiale natuurwandeling naar de vallei van de Maarkebeek met bezoek aan het Eeckhoutbos en de Longkruidbosjes.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/ 324.09.42. Samenkomst om 14 u aan de kerk van Maarke-Kerkem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevige wandelschoenen,verrekijker.

Zaterdag 23 april 2005

■ **RO+PWG: Studie van de bronbosflora in de Vlaamse Ardennen, deel 1: Moulin du chat sauvage te Ronse.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de Paterskerk, stw Elzele, Ronse (t.o. Mgr. Beylsstr.) te Ronse. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de volledige flora in kmhok E3-51-33, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de bronbosflora, die uiteraard speciale aandacht krijgt, aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

Zondag 24 april 2005

■ **SL+SV+RO+VA+ZV: 26e Vlaamse Ardennendag**

Voormiddag: Kennismaking met geologie, flora en fauna van Rozebeke. Gids: Paul Pals, tel. 055/42.56.92 Samenkomst om 9u aan de kerk van Rozebeke. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen en lunchpakket.

's Middags: we nuttigen ons lunchpakket in de sportzaal van het Sint Bernarduscollege, ingang Meinaert te Oudenaarde, (bewegwijzering naar de parking van deze sportzaal volgen vanaf Tacambaroplein) . Hier kan men drank en mattentaarten kopen.

Namiddag: Kennismaking met geologie, flora en fauna van het Bassegembos. Gids: Cooman Erik, tel. 056/ 68.12.60. Samenkomst (voor diegenen die enkel 's namiddags aansluiten) te 14u30 op de parking links van de baan Anzegem-Tiegem, aan café 't Fonteintje tegenover het St-Arnolduspark (de anderen worden meegeloodst vanuit de feestzaal in Oudenaarde). Einde om 17u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen

Donderdag 28 april 2005

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep «Lampyris»** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/ 21.01.37. Aanvang te 19u30. Opvolging lopende projecten, inventarisatie haag en determinatie gevangen of meegebrachte ongewervelden. Einde om 22u30.

Zaterdag 30 april 2005

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Bocqvallei, Bois d'Anné en Rocher de Fumi.** Gids: Andre Van den Bergh, tel: 052/ 35.05.18. Samenkomst om 9u aan de kerk van Crupet. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok H5.17.43 waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 093/86.45.60).

Programma Nationale Werkgroep Botanie 2005

Start telkens om 9u; einde om 17u. Meebrengen: laarzen, picknick met drank, flora's, loep.
*: voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele, 09/3864560

datum	plaats afspraak	hoknummer	gids
02/04*	Bosvoorde station	E4/46/23	Luc Allemeersch
16/04*	Asse station	E4/12/42	André Van den Bergh
30/04*	Crupet kerk	H5/17/43	André Van den Bergh
13/05* 16/05	Vijlen NL plantenkamp		Karel De Waele
28/05*	Grote Brogel kerk	C7/42/21,23	Piet Coninx
11/06*	Brugge Parking crematorium Blauwe Toren	C2/11/23	Hedi Lecomte
23/07	Meer kerk	A5/54/23	Luc Van Craen
06/08*	Jemappes station	?	Luc Allemeersch
20/08	Retie kerk	B6/52/24	Danny Van Der Veken
03/09	Comblain-au-Pont kerk	G7/33/21	André Van den Bergh
17/09*	Burcht kerk	C4/35/13	René Maes
01/10*	Oostakker kerk	?	Jean De Prez
15/10	Oudenaarde Walburgakerk	E2/28/43	Karel De Waele

PWG (plantenwerkgroep) regio Schelde-Leie: programma 2005

Samenkomst telkens om 14u aan de kerk; einde om 17u. Gids: Karel De Waele (09/386.45.60).
Meenemen: loep en flora, meestal laarzen (behalve in Deinze).

afd.	datum	samenkomst	hoknr.	toponiem	thema
RO	23/04/05	Paterskerk, stw. Elzele, Ronse (t.o. Mgr. Beylsstraat)	E3-51-33	Moulin du Chat Sauvage	bronbosflora
RO	21/05/05	Louise-Marie	E3-41-34	Bos ter Eecken	bronbosflora
SV	04/06/05	Welden	E3-11-34	Dorp + Scheldevallei	flora Scheldevallei
SV	18/06/05	Welden	E3-11-33	Reytmeersen	flora Scheldevallei
VA	02/07/05	Nukerke	E2-48-11	Kortekeer	bermflora
VA	10/09/05	Kwaremont	E2-47-41	Paterberg-Beiaard	bermflora
SL	24/09/05	Deinze (O.L.V. kerk aan de markt)	D2-37-33	Schipdonkkanaal	najaarsflora
SL	08/10/05	Deinze (O.L.V. kerk aan de markt)	D2-37-32	Schipdonkkanaal	najaarsflora

TUINAANLEG
EN -ONDERHOUD
alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen
MICHAEL BEKAERT
Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Beatrijs
BOEKHANDEL
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: rinassur@tiscalinet.be
centea
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

Waar trekken Callemoeie-vogels heen?

Myrando Vandenbulcke en Daniël Packet
Namens ringwerkgroep Crex

In de omgeving van de Callemoeievijver te Nazareth is men druk bezig met de voorbereiding voor het opvangen van het baggerslib, maar er worden ook werkzaamheden uitgevoerd in functie van het toekomstige natuurgebied.
Sommige vogels zoals de Kieviten en Meerkoeten vinden er hun weg niet meer, maar dat komt misschien nog goed eens het bulldozergeweld voorbij is. Daarom is het nu wellicht een gepast moment om eens te neuzen in de ringresultaten van de ringwerkgroep Crex die reeds vele jaren actief is rond deze pleisterpaats voor watervogels.
Tot op heden zijn 3237 vogels geringd, verdeeld over 33 soorten, waaronder Fuut (2), Canadese gans (25), Nijlgans (11), Wilde eend (74), Slobeend (1), Krooneend (2), Tafeleend (16), Witoogeend (1), Kuifeend (407), Brilduiker (1), Kievit (1509), Kemphaan (4), Tureluur (1), Groenpootruiter (1), Kokmeeuw (361), Stormmeeuw (82), Zilvermeeuw (1).
Waar zijn deze vogels terecht gekomen ? Niettegenstaande terugmeldingen steeds een zeer klein deel uitmaken van het aantal geringde vogels, kunnen we toch reeds mooie resultaten voorleggen.

■ Zeven Kuifeenden lieten zich terugmelden uit het buitenland: Engeland (1), Frankrijk (1), Rusland (5) waaronder 3 uit het Aziatisch gedeelte (4150 km). Alle vogels waren geschoten. Er werd ook één vogel gecontroleerd die een Portugese ring droeg en één die 3 jaar voordien in Engeland was geringd.
■ Een Talfeleend werd een jaar later geschoten in Frankrijk.
■ Eén Canadese gans is 7 maanden later gecontroleerd in Loppem en één was 4 maanden eerder geringd in Meise.
■ Eén Wilde eend is gemeld uit Nederland en 4 zijn geschoten binnen een kring van 25 km.
■ Een Kemphaan werd 442 dagen later dood gevonden in Mali (4055 km).
■ Kokmeeuwen komen meestal terug naar een vast winterkwartier. Zo werd er ééntje een jaar later gecontroleerd aan de vijver en één te Zulte en 2 jaar later was er een vondst te Kruishoutem. Uit Nederland kwam 3 maanden later een melding (206 km) en na 4 maanden een verkeersslachtoffer uit Litouwen (1467 km). Een in Polen (1084 km) geboren vogel werd hier 6 maanden later gecontroleerd en ook een Nederlandse (279 km).
■ Een Stormmeeuw werd 4 maanden later dood gevonden in Zweden (1149 km) en na 25 dagen kwam ook een controle uit Huste (W. Vl.). Eén in Duitsland (642 km) geboren vogel werd in jan. 2003 gecontroleerd te Zulte en in dec. 2003 opnieuw aan de vijver. Er was ook een controle van een Zweedse vogel (835 km) die 15 dagen eerder geringd was.

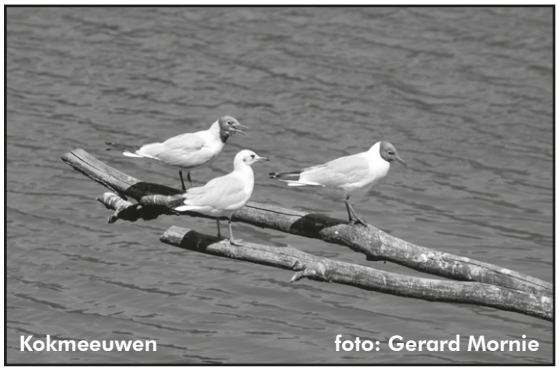
Kokmeeuwen foto: Gerard Mornie

■ Een Zilvermeeuw liet 7 maanden later haar ring aflezen met een kijker te Nieuwpoort.
■ Een Meerkoet werd na 2 jaar geschoten in Frankrijk (666 km).
■ In de torenvalkenkast werden 45 jongen geboren en ééntje daarvan werd 10 jaar later gecontroleerd te Harelbeke. Een ander werd 1 jaar later gecontroleerd te Zulte en 2 maanden daarna werd deze vogel verkeersslachtoffer te Nokere. De meest verrassende melding kwam reeds 1 maand na het ringen uit Kaiserslautern (Duitsl. 351 km). De vogel was uitgeput en gestorven. Dit jong moet na het uitvliegen onmiddellijk weggedwaald zijn van de nestplaats zodat het niet kon leren jagen en op zijn vetreserves is verdergetrokken tot deze waren uitgeput.
■ Van de 1509 Kieviten zijn er 76 teruggemeld. Naar Spanje trokken 2 vogels tot in het zuiden van het land (1551 km). Te Nazareth lieten 38 vogels zich

opnieuw controleren: 2 zelfs 7 jaar later, 1 na 6 jaar en 2 na 5 jaar. Er zijn 10 vogels gecontroleerd die als pullus in O.Vl. geringd waren. Dit wijst erop dat de vogels trouw blijven aan hun trekroute en overwinteringsplaats. Eén vogel liet zich 10 jaar later verschalken door een prikkeldraad te Kruishoutem. Het grootste aantal jachtslachtoffers viel in Frankrijk: 30 waarvan ééntje 7 jaar later. Verder nog 2 meldingen uit Nederland, 1 uit Duisland maar een marathontrekker werd na 3 jaar dood gevonden in Aziatisch Rusland (4103 km).
Dit zijn natuurlijk prikkels die er toe aanzetten om door te gaan met dit tijdrovend maar boeiend ringonderzoek.

Herfstweekend in de Oostkantons van zaterdag 29 oktober tot dinsdag 1 november 2005.

Karel De Waele

Aangezien ikzelf wegens familiale verplichtingen in 2005 geen Hemelvaartweekend voor onze afdeling kan organiseren, en aangezien het al lang geleden is dat we een Herfstweekend doorbrachten in de Hoge Venen en omgeving, moest ik niet lang nadenken toen ik in de ontwerpkalender een grote blanco opening zag in de buurt van 1 november!
Na wat gesurf op het internet en wat getelefoneer en het sturen van e-mailtjes vonden we een mooie site om de Oostkantons te verkennen en om te proeven van de herfstsfeer.
Onze keuze viel op hotel DROSSON in Wirtzfeld (in 2004 zijn we met hemelvaart daar voorbijgereden op weg naar onze tweede dagwandeling). Dit is een driesterrenhotel gelegen op 1 km van het meer van Butgenbach en niet zo ver van de Holzwarche. We logeren er in kamers met bad of douche, WC, TV en telefoon. Ik bestelde voor minimaal 25 personen, maximaal 32, voor 3 overnachtingen, 3 ontbijtbuffetten, 3 picknicks om mee te nemen, 3 (niet gastronomische) avondmalen. Dit alles kost **in totaal € 167 per persoon** verblijvend in een tweepersoonskamer (alles inbegrepen met o.a. ook verblijftax en administratiekosten, maar uiteraard zonder de drank aan tafel). Wie een **éénpersoonskamer** wenst betaalt € **30 meer**.
Ik beloofde het preciese aantal deelnemers zo vlug mogelijk mee te delen (liefst tegen februari 2005). Daarom zou ik willen vragen zo vlug mogelijk (*) in te schrijven, door het betalen van een **voorschot van € 80 per persoon op rekening 891-2540092-60** van Natuurpunt Scheldevallei, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, met vermelding "Herfstweekend" en

foto: Ludo Bauwens

of je eventueel een éénpersoonskamer wenst. De definitieve afrekening volgt dan later in 2005.
Op het programma staan zeker dezelfde twee wandelingen van Hemelvaart 2004 langs de Holzwarche en door de bossen van Buchholz. Voor de eerste en de laatste dag zoeken we nog twee andere wandelingen uit (voorlopig denk ik bvb. aan de Hoge Venen de eerste dag).
In ieder geval belooft het tijdstip en het landschap een natuurbelevingsweekend van de hoogste plank, met herfstkleuren en paddestoelen, ditmaal vanuit een comfortabel hotel en niet meer zoals vroeger vanuit de jeugdherberg van Ovifat (wij – en ons publiek – zijn immers een dagje ouder geworden en wat meer gesteld op privacy en gemak).
(*) P.S. aangezien we eind september 2004 al een voorschot moesten storten aan het hotel, hebben we al voorafgaand aan deze aankondiging in Meander nr.1 van 2005, een mailing rondgestuurd naar onze traditionele natuurweekendliefhebbers. Er zijn op dit moment al 19 personen ingeschreven. Er is dus zeker nog plaats over. In feite zouden we nog minstens 6 inschrijvingen moeten binnen krijgen, maar 13 mag ook! Maak dus gerust wat reclame! Dank voor het begrip.

Opendeurdag in het opvangcentrum voor vogels en wilde dieren te Lierde

Paul Haustraete & Hans De Smedt

Al maanden werd er al naar uitgekeken, die 29e augustus, opendeurdag in ons centrum. Het succes van een opendeur is een waarderingsmeter voor het werk en de inzet.
De voorafgaande weken waren nat, winderig en onweerachtig maar Frank beloofde mooi weer met kans op een bui. Een reuzengrote tent werd besteld en stond al dagen op voorhand te pronken op een koeienvrije weide die een lieve buur ter beschikking stelde. Een Chirotent kwam er om een paar verenigingen beschutting te geven. Zouden veel mensen ons komen bezoeken? Zou er drank genoeg zijn, tafeltjes en

foto: Johan Cosijn

stoelen? Elkeen was gebriefd wat hem te doen stond, Filip en Nancy hielden er met hun poppenkast de spanning in, zouden ze hun tekst kunnen onthouden? De gidsen kregen nog een laatste rondleiding van Joram met deskundige uitleg. Marnic ruimde de sporen van een afmattend voorjaar op, maaide nog een laatste keer zijn gazon en zag dat het goed was. Gerda kon nu haar huis netjes maken, stil hopend dat het nu een tijdje clean kon blijven. Wereldwinkel, IBW, JNM, Stichting Omer Wattez, Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen en Natuurpunt waren klaar. Nu afwachten…
De zondagochtend was veelbelovend begonnen met dauw, een schitterende dag kondigde zich aan… en kwam. Als van 's ochtends vroeg kwamen belangstellenden het asiel binnengestapt. Oehoe, Wespendief, Buizerd, Kerkuil, Vos, Sperwer, Eekhoorn, Voskoesoe, Poolvos, een eindeloze rij dieren die opgevangen waren om diverse redenen. De dieren werden door de bezoekers in hun kooi opgespoord en kregen de nodige aandacht. Vragen over de oorzaak van opname, de werking van het asiel, de voeding, de vrijwilligers en subsidiëring. Marnic's zus maakte leden bij dat het een lieve lust was. Het gastenboek werd ijverig volgepend. Lierdse schepenen en gemeenteraadsleden vereerden ons met hun interesse. Ook zij verbaasden zich over de omvang van het centrum en waren toch wel wat trots dat hun gemeente zich ontfermde over zoveel dieren.
Velen belandden uiteindelijk in onze gezellige drankgelegenheid en er werd nog naarstig nagepraat over hun ervaringen.
Langs deze weg willen we alle leden en sympathisanten danken voor hun steun, en tot volgend jaar!

Zondag 7 november 2004: strandjutten en vogels kijken te Oostende

Marc Zwertvaeger/Lampyris

Er kwamen een 25-tal personen opdagen voor deze uitstap. Het was dan ook uitzonderlijk mooi weer voor de tijd van het jaar: windstil, een heerlijk zonnetje en temperaturen boven de 10 °C. Maar ook de vogels wisten dit weer te appreciëren en dit had als gevolg dat er bijna geen trek was waar te nemen.

Om 10 uur ontmoetten we Roland François aan de spuikom te Oostende. Roland verzorgt al jaren een vaste rubriek met talrijke mooie foto's op de website van regio Schelde-Leie. Hij was de ideale gids om ons dit gebied te leren kennen.
Op de spuikom waren er een tiental Futen en Dodaars actief, Aalscholvers, Blauwe reigers… Aan het strand trokken tussen de Scholeksters voornamelijk de Paarse strandlopers en de Steenlopers onze aandacht, beide soorten waren zeer dicht te benaderen en onder gunstige omstandigheden te observeren. Op

een golfbreker zaten een Kleine mantelmeeuw en een Grote mantelmeeuw dicht bij elkaar zodat we duidelijk de verschilpunten konden waarnemen. Op een andere golfbreker waren het de Zilvermeeuwen (1e jaars, 2de jaars, 3de jaars en adulten) die zich uitgebreid lieten bestuderen. Een vlucht van een tiental Rotganzen was het enige teken van trek. Ook Jean, de Grote burgemeester van de Oostendse haven, had waarschijnlijk andere verplichtingen, want hij was nergens te bespeuren.
In de namiddag was het tijd voor de strandwandeling met aandacht voor schelpen en andere strandvondsten. Onze gids was Hugo Ollieuz, die ook een website:

Hugo legt uit foto: Gilbert De Ghesquière

http://users.pandora.be/hugo.ollieuz/pages/ heeft waarop o.a. een goede determinatietabel voor strandvondsten te vinden is.
Er werden heel wat schelpen gevonden en op naam gebracht: Boormossel (ruwe-, Amerikaanse-, witte-), Kokkel, Mossel, Oester, Platte slijkgaper, Nonnetje, Grote en Stevige strandschelp, Tapijtschelp, Zaagje, Zwaardschede, Gewone en Ruwe alikruik, Fuikhoren, Schaalhoren, Tepelhoorn, Muiltje, Wenteltrap, e.a.
De vondst van een Koffieboontje was zeer uitzonderlijk. Naast de schelpen kregen we ook uitgebreide uitleg over zeewieren (Riemwier, Knotswier), sponzen (Boorspons), poliepen (Zeerasp), mosdiertjes (Zeevinger) en krabben (Strandkrab, Noordzeekrab).
Hugo leidde ons ook naar een golfbreker waar we de Paardenanemoon konden bewonderen. In plasjes achtergebleven zeewater tussen de stenen van de golfbreker konden we dit holtedier met open tentakels heel goed bekijken. Het was niet alleen een leerrijke, maar tevens een heerlijke stranddag.

Website Natuurpunt Schelde - Leie

Ivan Steenkiste

Onze website met als URL **http://users.skynet.be/wielewaal** zag het levenslicht op 15 januari 2000, en begint dus het zesde levensjaar! Intussen hebben meer dan 200.000 bezoekers de site bezocht, niet dat dit cijfer nu zo belangrijk is, maar deze kaap is wel vermeldenswaard aangezien de website vooral geraadpleegd wordt door liefhebbers van natuur en nu ook van fotografie, dus m.a.w. een nogal beperkte doelgroep.

Het was dan ook het moment om de startpagina en de header een ander kleurtje te geven en ook de structuur ervan wat bij te werken. Zo verdween de rubriekenlijst links op het scherm. De voornaamste rubrieken zijn nu bovenaan (in de header) aanklikbaar en dat heeft als groot voordeel dat de pagina's nu kunnen genieten van de volledige breedte van het scherm. Aldus kunnen met gemak grotere foto's gepubliceerd worden, tot bvb. 600 pixels breedte.

Het publiceren van grotere en mooie foto's is ook een tendens die ik verder wil benadrukken en uitwerken. Alhoewel het bijna dagelijks vermelden van interessante waarnemingen nog altijd de hoeksteen vormt van de site, wordt het accent meer en meer gelegd op de 'fotografie' van natuurelementen. De presentatie van de waarnemingen komt dus meer en meer over als een dagelijks "Natuur.journaal". Voor liefhebbers van natuurfotografie is er een aparte pagina waar men de vermelding vindt van meerdere sites van mensen die allen met pure passie en met veel geduld de natuur in trekken of

Bezoek onze website met bijna dagelijks nieuwe gegevens over natuur in onze streek. http://users.skynet.be/wielewaal

gewoon in hun tuin het dagelijkse gewone leven vastleggen, traditioneel op film maar in grotere mate op de CMOS van het digitaal toestel.
Verder worden reisverslagen regelmatig aangevuld, of verschijnen er kwartaalrapporten over vogelwaarnemingen. In de vogeltrekmaanden houden dagelijkse verslagen ons op de hoogte van wat er zoal overvliegt. Niet te verwaarlozen zijn ook de verslagen van de tientallen activiteiten die Natuurpunt weet te organiseren voor mensen uit en buiten onze regio Schelde - Leie. Veelal worden die verslagen ook geïllustreerd door kleurrijke foto's van vele deelnemers aan de wandelingen.

Alhoewel de website vooral een werkinstrument geworden is voor leden van onze afdeling, wordt de site druk geraadpleegd door veel natuurliefhebbers uit andere regio's (de kust, Antwerpen, Luik) en reeds meerdere medewerkers uit Vlaanderen en Wallonië sturen regelmatig hun foto's en gegevens door. Van zodra een unieke vogel ergens gezien wordt, staat er een foto binnen afzienbare tijd (soms binnen het uur) op de site. Het aantal bezoekers uit het buitenland neemt ook gestadig toe dankzij de engelstalige reisverslagen bvb van Goa, Gambia, de Arabische Emiraten enz (zie rubriek "Trip Reports").

Als webmaster wil ik alle bezoekers van de site bedanken voor hun trouw aan onze website, maar tevens gebruik ik deze weg ook om alle gemotiveerde medewerkers te danken voor het bijna dagelijks opsturen van waarnemingen, verslagen, foto's, ringgegevens enz. Voortdoen is de boodschap!

Optiek Van Ommeslaeghe
de speciaalzaak voor verrekijkers, telescopen sterrenkijkers
Nederstraat 20
9700 Oudenaarde
055/31.18.01
grote keuze, alle merken
speciale condities voor Natuurpunt-leden

Natuurpunt zwalm.vallei plant bos aan nabij het Kloosterbos

Jan François

Motregen, buien en regen wisselden elkaar af op zondag 28 november. Nochtans wist NP zwalm.vallei met de zeer gewaardeerde inzet van bijna 100 scouts op een recent aangekocht terrein een bos aan te planten met 5.000 plantsoenen. Het nieuwe perceel is gelegen langs de Kloosterbosstraat te Zottegem, St-Maria-Oudenhove en heeft een oppervlakte van ruim 1,7 ha.

De aanleg van dit bos kadert in het beheer van het natuurgebied Middenloop Zwalm. Dit natuurgebied, waarvan de percelen verspreid liggen langs de Zwalm tussen Nederbrakel en Munkzwalm, beslaat momenteel iets meer dan 66 ha. Die 66 ha bevatten diverse vormen van natuur. Zo zijn er in de onmiddellijke buurt van de Zwalm een groot aantal natte ruigten, natte hooilanden en enkele moerasbosjes. Iets verder van de Zwalm verwijderd wordt dat eerder struweelrijk grasland, halfopen of gesloten bos of droog hooiland. Het bewaren van cultuurlandschappen wordt dan eerder gesitueerd in de buurt van de Boembekemolen (hoogstamboomgaard, hakhoutbosjes …). Het perceel dat werd beplant ligt binnen een zone voor gesloten bos.

Het Kloosterbos kwam reeds voor op de kaarten van graaf de Ferraris en heeft tot op heden zijn waarde als historische boskern weten te behouden. Getuigen daarvan zijn de voorjaarsflora met als meest opmerkelijke plant het Gevlekt longkruid en meerdere groeiplaatsen van autochtone boom- en struiksoorten. Het Kloosterbos is echter met zijn langgerekte vorm behoorlijk kwetsbaar door randinvloeden. Met dit nieuwe bos wil NP zwalm.vallei de natuurwaarden van het Kloosterbos nogmaals versterken. Eerder werd al 3 ha nieuw en aanpalend bos gerealiseerd.

Anderzijds, dankzij het aanpalende Kloosterbos zal het nieuwe bos veel sneller een hogere natuurwaarde

weten te bereiken. Daarom ook dat nieuw bos bij voorkeur aansluit bij bestaande oude boskernen. Dit principe vinden we terug rond het Kloosterbos op de gewestplannen: zowat alle omgevende gronden langs het Kloosterbos zijn opgenomen als bosgebied, parkgebied of natuurgebied.

Bij bosvorming, althans binnen natuurgebieden, wordt op heden veelal gekozen voor spontane verbossing. Omdat de, op het Kloosterbos na, aanpalende percelen in landbouwgebruik zijn, meer bepaald akker, is aanplanten een

Boompjes planten **foto: Jan François**

handig alternatief. Zo kan distelvorming beter onder controle worden gehouden. Om dit nog te versterken werd er hier in een zeer eng plantverband aangeplant (1,7m x 1,7m) zodat het bladerdek sneller dan gewoonlijk aaneen zal sluiten en de distels geen kans meer krijgen.
Een deel van het te bebossen perceel komt uit akkergebruik. Hiervan wordt gebruik gemaakt om, met het bijkomend inzaaien van wintergraan, gedurende de eerste jaren onze akkervogels wat te ondersteunen. Daarmee leggen we meteen een link naar het akkervogelproject, waar u meer over leest op p.4.

In het bos werden een paar smalle, oost-west gerichte sleuven niet ingeplant om ook binnen het bos randeffecten te bekomen. Door hun specifieke richting kunnen die zones rekenen op én een lage ochtend- en avondzon én de hoge middagzon. Onder meer vlinders vinden in die warme zones een ideale omgeving.
De rand van het perceel met de Kloosterbosstraat werd ingericht als bosrand met een mantel- en zoomvegetatie. Het doel is niet alleen de bosrand op zich, het stelt ons ook in staat om de bezonning naar enkele naburige woningen wat te vrijwaren.
Natuurpunt zwalm.vallei dankt Scouting Zottegem!

Bosrandbeheer en insecten

Norbert Desmet

De volledige titel van deze KNNV uitgave i. s. m. de Vlinderstichting is 'Bosrandbeheer voor vlinders en andere ongewervelden, Kars Veling ea, 2004' en is wel de moeite om in de lange winteravonden ter hand te nemen. Je kan er heel wat bijleren over de bewoners van bosranden, gaande van Grote zaagpootspinnendoder over Struikslak tot de Bruine feeënlampspin, alleen de namen al... Er wordt kort vermeld hoe vogels, zoogdieren en amfibieën met zomen en mantels en met het eigenlijke bos omgaan: beknopt omdat over deze bewoners reeds heel wat geschreven werd.
De hoofdtoon in dit boek is wel hoe men bossen en hun randen zo aantrekkelijk mogelijk inricht, ditmaal voor vlinders en aanverwanten en daar was wel behoefte aan. De beste bosranden zijn lang en kronkelig, maar vooral breed en daarin met geleidelijk verlopende overgangen. Grondsoort, vocht en licht spelen een grote rol. Hoe men aan de slag moet leest men in de laatste hoofdstukken met als conclusie: kies waar dat mogelijk is voor spontane ontwikkeling, aanplanten is een goed alternatief als het snel moet gaan, bv voor een snel resultaat of om gericht invloed uit te oefenen op soortensamenstelling en structuur.
Stilaan kunnen we de proef op de som nemen want in een aantal reservaten in ons afdelingsgebied zijn pogingen aan de gang om bosranden een kans te geven... Laat niet na uw waarnemingen daarrond door te geven, van vlinders, maar ook van andere ongewervelden, vogels enz. omdat uit onze streek maar weinig daarover gekend is.

Excursie: Het Verdronken Land van Saeftinghe

Jo Janssens

Het klinkt als een titel van de Rode ridder, haar geschiedenis gaat inderdaad terug tot diep in de Middeleeuwen. De vruchtbare polders werden op de zee veroverd. Tijdens de Allerheiligenvloed van 1570 liep een groot deel van de heerlijkheid, met haar vier dorpen, onder water. Een paar jaar later kwam de zee al tot aan Beveren. De strijd tegen de zee werd helemaal verloren toen in 1784, gedurende de 80-jarige oorlog de laatste dijken werden doorgestoken. Toen verdween ook het dorp van Saeftinghe met haar kasteel.
De verloren poldergronden werden in de eeuwen nadien terug stelselmatig bedijkt. Er rest nu nog een gebied van 3500 ha schorren en slikken dat dagelijks blootgesteld is aan de getijen van de zee. De honderden grote en kleine geulen lopen dagelijks 2 maal helemaal vol.
Het verdronken land van Saeftinghe is het grootste brakwatergebied van West-Europa. In dit natuurgebied overwinteren jaarlijks tienduizenden vogels. Allerhande ganzen, eenden, steltlopers, waadvogels komen hier 's winters in massa's voor, maar ook de Zeearend en de Grauwe kiekendief. Gedurende het broedseizoen kan men er de Kok- en Zilvermeeuw, de Visdief, de Tureluur maar ook de Blauwborst bewonderen. De flora bestaat uit een 40-tal typische schorren–en slikkenplanten zoals Zeekraal, Schorrezoutgras, Kweldergras, Zeebies en Zeeaster. Om verruiging tegen te gaan wordt het door runderen begraasd.
Het gebied is enkel toegankelijk onder begeleiding omdat het toch een aantal gevaren kent.

Op 10 april organiseert Natuurpunt zwalm.vallei een excursie voor max 2 x 30 personen. De wandeling in het gebied duurt 3 tot 4 uur. Nadien kan het bezoekerscentrum Saeftinghe bezocht worden. Laarzen en reservekledij zijn verre van een luxe, nadien is er een beperkte omkleedgelegenheid voorzien. Het is raadzaam eten en drinken mee te nemen. Gezien de aard van het terrein en de zwaarte van de tocht (modder, geulen en drijfzand) mogen enkel kinderen ouder dan 11 jaar en gezonde volwassenen aan de tocht deelnemen.
Vertrek 10 april te Oudenaarde (kerk Leupegem) om

Groenpootruiter foto: Paul Vandenbulcke

8u30 / Zottegem (achterkant station) om 9u00. De wandeling vangt aan om 10u30. De deelnameprijs bedraagt € 15 voor deelnemers vanaf 16 jaar (11 tot 15-jarigen betalen € 12,5). Inschrijven voor 10 maart bij Vincent Decroock. Tel. 055/21.65.31.

Beleidsnota Leefmilieu en Natuur

De langverwachte 'Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009' van Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur Kris Peeters is afgerond en werd neergelegd op vrijdag 03/12/04. In de nota staan geheel volgens de nieuwste politieke mode veel intenties en bedoelingen, maar erg weinig concrete engagementen.
De minister waarschuwt voor overdreven verwachtingen. In een dichtbevolkte regio als Vlaanderen is er nog weinig plaats voor natuur en gezondheid. Bovendien zouden mensen natuur en milieu niet meer belangrijk vinden. Ze kiezen voluit voor economie, zoals houtopbrengst, jacht en visserij. Je leest hier in een volgend nummer van Meander ongetwijfeld meer over.

De redactie kreeg ditmaal zoveel bijdragen binnen dat het nodig was niet minder dan 16 pagina's naar een volgend nummer te verschuiven. Met onze verontschuldigingen aan de betrokken auteurs.

30 jaar Stichting Omer Wattez

Waar was u op 8 maart 1975? Als het antwoord op de eerste vraag is "in de parochiezaal in Etikhove", dan prijkt uw handtekening onder onze oprichtingsakte. Die akte hangt nog altijd op een prominente plaats in ons secretariaat. En dan mag u zeker niet ontbreken op de viering van 30 jaar Stichting Omer Wattez. Een vzw zijn we pas sinds 16 juni 1981, ondertussen ook al ruim 23 jaar geleden.
Al die tijd vochten de Stichting en zijn leden voor een beter leefmilieu, een behoud van de natuur, een rustiger straat, een properder omgeving, zuiverder water, minder mest, minder lintbebouwing, mooiere landschappen. Soms zonder, soms met succes. We leerden hoe administratieve procedures in elkaar zitten, hoe een rechtszaak te voeren, hoe, waar en wie beslissingen neemt en hoe subtiel machtsmisbruik wel kan zijn. Soms kregen we van rechtbanken ge1ijk soms van de administratie en een zeldzame keer volgde de politiek. Vaak waren we pioniers op verschillende domeinen. Vrijliggende fietspaden, biologische landbouw, gescheiden afvalwater, afvalvoorkoming, zuinig energieverbruik, bewust consumeren: u las er eerst over in 'Onze Streek', of niet soms?

Ook dertig jaar geleden publiceerden we een wetenschappelijk boekje waarin de weerslag van de A9 op het landschap werd onderzocht. In 1987 pakten we dan uit met "**Levende aarde in de Vlaamse Ardennen**" van Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny. Momenteel legt ze de laatste hand aan een herwerkte versie. Het is ons dan ook een waar genoegen "**Levend landschap in de Vlaamse Ardennen**" van Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny aan u te mogen voorstellen ter gelegenheid van onze viering van
30 jaar Stichting Omer Wattez op vrijdag 18 maart 2005 om 20 uur in de volkszaal van het Stadhuis van Oudenaarde

Levend landschap in de Vlaamse Ardennen

Er is een grote interesse voor geologie, reliëflandschap en water. In dit boek wordt het geologische verhaal gebracht van de Vlaamse Ardennen, maar wel zo dat het grotendeels toepasbaar is op andere streken van Vlaanderen. De lezer wordt heel concreet uitgenodigd en begeleid om het landschap te leren zien en begrijpen. Ook de wisselwerking tussen mens en landschap komt ruim aan bod. Om dit alles goed vatbaar te maken vinden we er ook een beknopte beschrijving van 22 wandelingen en fietstochten en één autotocht. De tekst bevat concrete aanwijzingen van wat de lezer kan zien - en waar. Het geheel wordt geïllustreerd met veel tekeningen en een aantal foto's. Tenslotte is er een register van alle gebruikte plaatsnamen. Voor mensen met een warm hart voor ons landschap en onze natuur een ware must.
Wie wil voorintekenen stort 12,5 euro (in plaats van 15 euro) op het rekeningnummer 523-0801891-67, van de Stichting Omer Wattez vzw, Kattestraat 23, 9700 Oudenaarde met vermelding "voorintekening Levend Landschap".

Wintervoedering

Norbert Desmet

Vogels kiezen voor zekerheid en onthouden feilloos waar zich voedselbronnen aandienen en uw kippenren of uw voedertafel zijn. Voeder op eenzelfde tijdstip, liefst dagelijks. Onderbreek je regelmatig voor meerdere dagen dan gaan ze elders op zoek of komen ze in de problemen omdat uw rijke voedertafel plots niet meer beschikbaar is.

Afhankelijk van de grootte van uw tuin kan je op verschillende manieren bijvoederen. Voor de kleine stadstuin met veel katten is een veilige voedertafel op een hoge poot of hangend best. In een grotere tuin kan dat ook in een beschutte hoek op de grond. Niet te dicht bij schuilplaatsen voor katten natuurlijk als je de vogels tot het einde van de winter wil behouden. Vooral Roodborstjes zijn kwetsbaar: blijkbaar kennen ze in hun noordelijk zomergebied het gevaar niet van tuinkatten… Je kan ook heel ver gaan in voederen en op 'den buiten' kippeneten, vogelzaad of slachtafval gaan voederen op een afgelegen plaats en dat garandeert natuurlijk meer soorten. De meesten onder ons zullen zich wellicht beperken en al vrij tevreden zijn met mezen

Vogels over de vloer, Robert Burton.

Tirion uitg. i.s.m. Vogelbescherming Nederland. 22 euro. Gids voor aantrekken en observeren van vogels in de tuin.

Deze geheel vernieuwde uitgave in 2004 heeft de kinderziekten van zijn voorgangers achter zich gelaten en belooft een succesboek te worden. De vorige editie en het boek 'Mijn Vogeltuin' van dezelfde auteur hadden op vlak van indeling, teksten en fotokeuze heel wat minpunten. Let dus op de goede editie en titel bij aanschaf.

Het boek is met een sterke indeling opgebouwd en gaat uit van in vogels geïnteresseerde lezers die vanaf nul willen vertrekken De gevorderde vogelkijker zal er minder aan hebben tenzij hij of zij aan een natuurvriendelijke tuin willen bouwen. Er wordt ruimte gemaakt voor wat vogels aan basisbehoeften hebben: eten! en daaraan gekoppeld voedertafels en vogelvoer. Tweede punt zijn nestkasten, onmisbaar in iedere tuin maar zoals in de tekst hiernaast vermeld is ook de inrichting van uw tuin van belang en daar wordt heel ruim op ingegaan met types tuinen en een goede richtinggevende planten-, bomen- en struikenlijst.

Merkwaardig voor dit boek zijn ook de raadgevingen hoe men vogels kan gaan observeren en het luikje over gedrag. Het wordt inderdaad onderschat wat voor soorten er in een tuin kunnen passeren maar ook wat men aan gedrag kan observeren. Het succes van de Natuurpunt-actie met het tellen van tuinvogels - **Vogels voeren en beloeren** - bewijst dat men met vogels en natuur in de tuin bezig is. We willen ook aandringen om waarnemingen uit tuinen door te geven aan de vogelwerkgroep: wat dacht je van Boomklevers in Oudenaarde of tien Groenlingen op rozebottels putteke winter? Of gewoon het vast vogelbestand in uw tuin is ook interessant toch!
En we zijn al 120 blz ver als we aan vogelprofielen komen: daar worden nog een tachtig blz. ingenomen door goede beschrijvingen van soorten die we in de tuin kunnen zien en wetenswaardigheden daarrond. Dat we door de Engelse origine van het boek er soorten als Rouwkwikstaart en Taigaboomkruiper in plaats van Witte kwik en Boomkruiper in vinden is het enige schoonheidsfoutje dat ik kon ontdekken.

Een sterke aanrader maar blijkbaar tijdelijk uitgeput. Aan te vragen, komt binnenkort in tweede uitgave.

in de tuin. Het kan altijd een ietsje meer zijn.
En dat laatste hangt af van wat je voedert. Gemakkelijkheidshalve kan je ervan af komen met kant en klare vetbollen, een voorraad voor de hele winter en buiten aanvullen indien nodig… Die zijn goed voor mezen, mussen, spechten, Vinken en de kruimels op de grond voor Heggenmus en Roodborst… Ongezouten spek kan deze vetbollen vervangen. Als je daar wat keukenafval (nooit erg gezouten) aan toevoegt en wat overtijdse appels dan krijg je Merels en lijsters en Turkse tortels op uw lijstje bij. En als je het compleet wilt koop dan een voorraad zonnebloempitten en vogelzaad en strooien maar. Ze vinden het snel en als je dit overdoet op een akker of houtkant in de buurt kan dit boeiend worden. Voederplaatsen voor Waterhoenen bij erge koude is een schitterend idee.
Veel succes deze winter en wil je je wapenen om wat aan de vogelvriendelijkheid van uw tuin te doen lees dan het kaderstukje hierboven en schaf je gewoon maar het boek 'Vogels over de vloer' van Robert Burton aan. Een aanrader en in voorraad bij boekhandel Beatrijs.

Uilen en braakballen

Norbert Desmet

Een korte vakantie in Libin (Ard.) in het voorjaar leverde als 'buit' een portie braakballen van Kerkuil op. De vindplaats was al een merkwaardigheid: in een verlaten buitenverblijf op de keukenrekken!! De Kerkuil kwam blijkbaar langs de openstaande vensters binnenvliegen. Zo'n braakballen zijn ook een open kijkboek op de fauna uit de omgeving en dat was niet niets. Drie braakballen leverden 2 Dwergspitsmuizen, 7 Bosspitsmuizen waarvan zeker 3 Tweekleurige, 3 Aardmuizen en 5 Rosse woelmuizen... Indrukwekkend. De biotoopverdeling waarin de Kerkuil jaagt is daaruit af te leiden: Dwergspitsmuizen en Aardmuizen in de verruigende weiden langs de beken en Rosse woelmuis en Bosspitsmuis in de bossen en houtkanten. Boeiend toch?

Laat u verleiden en schuif afschuw en tijdsgebrek opzij en kom mee pluizen (de cursus gaat door in het najaar 2005). Dit is de sleutel (en niet eens moeilijk) om in twee lessen te weten wat die uilen uit uw buurt of op vakantie naar binnen werken.

Kerkuilen

De Kerkuilenwerkgroep heeft nu al weet van 46 broedkoppels in Oost-Vlaanderen. Dit is uiterst positief ten eerste omdat het jaar nog niet rond is, ten tweede omdat er minstens tien nieuwe locaties bij zijn, ten derde omdat er drie tweede broedsels bij zijn, allen uit het noorden van de provincie. Negatief is dan weer dat sommige regio's met een halvering van hun gekende en gecontroleerde populatie zitten! Bij ons verdwijnt de Kerkuil wat in de mist en weten we naast de bestaande broedplaatsen steeds minder. Hiermee dan ook een warme oproep om, als je op je avondwandelingen, cafébezoeken of tijdens een babbel met de boer iets hoort over Kerkuilen, een seintje te geven aan de vogelmannen.

Compostkippen en stadsmussen

Norbert Desmet

De eerste nachtvorst bereikte de stad: heldere hemel 's morgens en zon. Eksters tateren in een paar hoge bomen in de buitenwijk. Ze zijn al jaren ingeburgerd en heersen zowat over de tuinen. Een ligusterhaag dwars op de zon lijkt plots te leven: op meerdere plaatsen beweegt er wat, heel zot zicht! Huismussen! Ze verplaatsen zich door de haag, onzichtbaar bijna, op de bewegende takjes en blaadjes na. Ik heb er geen idee van hoeveel er zich schuilhouden: nu eens zit een mannetje boven de haag, schuin omhoogkijkend naar de Eksters, toch gevaar? Dan weer tonen zich andere mussen op een zonnig plekje in de haag, opwarmen, veren kuisen... Benieuwd hoeveel er zouden zijn. Plots een kort roepje van de uitkijkpost, alles wordt stil: een Sperwer glijdt voorbij. Ze zagen hem al lang voor ons!

Sperwer foto: Gerard Mornie

Stilaan komt de haag weer tot leven, mooi zicht en plezante waarneming. Vier tuintjes verder gaat de buurman zijn compostkippen eten geven. Is het een bekend geluid van de voederdoos? In ieder geval kan ik ze nu tellen en tot mijn grote verwondering komen twaalf mussen uit de haag, in rechte lijn naar de kippen, dag na dag vers voedselaanbod als in de supermarkt. Zo was het ooit eens op de boerenbuiten waar hun voorouders een gedekte tafel hadden op de stoppels van de graanvelden. Ze zijn gemoderniseerd, misschien uitgeweken naar de stad zoals de Eksters? Nieuwe natuur kan boeiend zijn.

Inventarisatie van broedvogels in Vlaanderen

Het had slechter gekund

Luc Menschaert

Zowat 1000 vogelaars zijn vanaf de vroege lente van 2000 drie jaar lang op pad gegaan. Hun opdracht: uitzoeken welke vogelsoorten in Vlaanderen nestelen. Half 2002 was de klus geklaard. Nadien was het wachten op de neerslag van hun werk: de nieuwe broedvogelatlas. Die is nu uit, een lijvig en vlot lezend boek, compleet met foto's en verspreidingskaartjes. Het is pas de tweede keer dat een gebiedsdekkende atlas in Vlaanderen het licht ziet. Voor de eerste broedvogelatlas liep het inventarisatiewerk van 1973 tot 1977. Hij rolde, weliswaar geactualiseerd, pas in 1988 van de pers. De huidige uitgave zit korter op de bal. Dat is nodig, want in die dertig jaar is in vogelland een storm opgestoken die bijlange nog niet is gaan liggen.

Praktisch werd Vlaanderen (16.500 km²) in hokken van 5 op 5 kilometer verdeeld. In die hokken moesten de medewerkers de aantallen broedparen tellen of schatten van de minder algemene soorten. Algemene soorten kregen een steekproefbehandeling in 8 vooraf willekeurig gekozen hokjes van 1x1 km in het grote hok. Zo wordt in de toekomst het inzamelen van vergelijkbare gegevens mogelijk.

Het resultaat: Vlaanderen is 183 soorten broedvogels rijk. Ze zijn wel niet overal gelijkmatig verspreid. Wie van vogels van natte biotopen houdt, gaat het best naar West-Vlaanderen. Oost-Vlaanderen heeft van alles wat. Antwerpen en Limburg, altijd al rijke vogelprovincies geweest, bevestigen hun status. Vooral bij zangvogels stijgt de dichtheid van de populaties naarmate men verder naar het oosten reist. Dat valt af te leiden uit de relatieve dichtheidskaartjes per soort, een nieuwigheid in deze atlas: rechts zit gemiddeld meer kleur in die kaartjes. Toch verloren net de stille Kempen een aantal superzeldzame broedvogels, en werden zo nog wat stiller. Na de Zwarte stern, de Duinpieper en de Ortolaan in de jaren '90, was het net voordat het inventariseren begon de beurt aan het Korhoen en wat later aan de Klapekster. De Draaihals krijgt nog wat uitstel. Vooral het verlies van het Korhoen komt hard aan. Want dat hoen stond symbool voor ongerepte hei. Met het verdwijnen van die soorten, bewoners van zeer specifieke biotopen of extreme voedselspecialisten, wordt een streep getrokken onder het verleden. Maar hoe zit het met de niet zo zeldzame vogels, met de gewone soorten? Om die vraag te beantwoorden, moeten we even naar 1975.

Staartmees foto: Gerard Mornie

Tapuit foto: Paul Vandenbulcke

1975

De vogelvangst was negen jaar afgeschaft. Toch klaagden de vogelliefhebbers ook toen al. Want er was wat aan de hand. Na een extreme droogte in het Sahelgebied in 1968 werd voor het eerst duidelijk dat trekvogels wel naar Afrika vliegen, maar daarom niet altijd terugkeren. Het gevolg van die droogte was een serieuze dip in de West-Europese populaties van soorten als Grasmus, Rietzanger, Gekraagde roodstaart, Zomertaling en vele andere. Voor enkele daarvan is het nooit meer goed gekomen. Andere vogels van het platteland, blijvers of soorten die 's winters niet zo ver trekken, waren nog volop aanwezig. De Ekster veroverde de steden. De roofvogels

klauterden moeizaam uit een heel diep dal. Maar ontwikkelingen die de vogelstand in Vlaanderen nu pijn doen, waren toen al de kinderschoenen ontgroeid: de schaalvergroting en de intensivering van de landbouw, de recreatiedruk op het platteland, de uitbreiding en de modernisering van het wegennet, het ruimtebeslag door infrastructuurwerken en industrie.

Black power

In de jaren '60 bestudeerde N. Debrun, een vogelliefhebber uit het Leuvense, de groeisnelheid van vogeljongen in het nest. Hij zette die jongen dagelijks op de weegschaal en noteerde de gewichten in kurkdroge stukken die hij in de Wielewaal publiceerde. Die man, een ziener eigenlijk, bedreef op zijn eentje wat in de biologie nu monitoring heet. Hadden we nu maar meer van die tabellen! We konden dan nagaan hoe het voedselaanbod, en vandaar de draagkracht van de biotopen intussen geëvolueerd zijn. Want in de natuur gaat alles om voedsel. Voedselspecialisten zijn kwetsbaar, generalisten trekken, als er voedselbronnen opdrogen, het laken naar zich toe. Als voorbeeld twee uilen, de Ransuil en de Bosuil. De eerste houdt in Vlaanderen stand, maar hij moet toch zijn best doen. Hier en daar is sprake van inkrimpende populaties. Ransuilen volgen een strikt muizendieet, dat ze als het moet met vogels aanvullen. Bosuilen zijn niet kieskeurig: muizen en vogels, ook amfibieën, grote insecten, Regenwormen en zelfs vissen, het gaat er allemaal in. De Bosuil is in Vlaanderen een rijzende ster. Hij is zelfs niet meer beperkt tot grote bossen.
Men kan maar beter meteen alleseter zijn, zoals de kraaienfamilie. Op zich eerbare vogels, ware het niet dat ze in het voorjaar hun kroost graag eiwitrijke vogeljongen toestoppen. Zo jagen ze vogelaars en jagers eensgezind in de gordijnen. Voor de rest ruimen ze de dierlijke slachtoffers van het verkeer op en komen in het najaar rijkelijk aan de kost met de oogstresten van het land. Kortom: ze staan stevig op hun poten, wat de atlas duidelijk meegeeft. De Ekster en de Zwarte kraai gaan verder het pad op dat in de jaren '70 al geëffend was. Zelfs bij een jaarlijks afschot van 20.000 exemplaren geeft de kraai als soort geen krimp. Voorts zijn er meer roekenkolonies dan ooit, en die tellen nu samen 5400 tot 5900 broedparen. De Kauw, in de jaren '70 vrijwel beperkt tot de kuststreek en de Kempen, heeft om onduidelijke redenen vooral in de jaren '90 terrein geboekt.
Nog twee andere succesvogels hullen zich in zwart. De Merel, iedereen welbekend, komt in 99,5 % van

Kauw foto: Paul Vandenbulcke

de hokken voor en is (samen met de Winterkoning) Vlaanderens meest verspreide broedvogel. Of hij ook de talrijkste is, werd niet onderzocht. Een raming van de getalsterkte van de algemene broedvogels was immers geen doelstelling van het Vlaamse inventarisatieproject. Wat jammer is, zelfs een minpuntje in het boek. Nederland, dat zijn broedvogels van 1998 tot 2000 heeft geïnventariseerd, zag in die ramingen geen graten. De Merel voert er de ranglijst van de talrijkste broedvogels aan. Hij laat de Huismus en de Spreeuw vlot achter zich.

Al enkele jaren vatten in Vlaanderen grote donkere vogels op heraldieke wijze post op bomen langs de waterkant. In vlucht slaan ze zwarte kruisen in de lucht. Op het eerste gezicht is de Aalscholver een nieuwkomer, in werkelijkheid een voormalige broedvogel. Hij haalde de vorige atlas niet, want met het wegvallen van een laatste kolonie in 1965 ergens in de polders van West-Vlaanderen was zijn kaarsje tijdelijk uit. Watervervuiling en afschot (Aalscholvers zijn viseters) lagen aan de basis van zijn verdwijning. In de huidige atlas pakt de Aalscholver uit met liefst 573 tot 853 broedparen. In 1975 had stellig niemand nog op hem gewed.

Vochtige biotopen

Als de Aalscholver nu ook nog in onze rivieren wil gaan vissen, is de strijd tegen de watervervuiling weer een

eind gevorderd. Er is nu trouwens meer open water in Vlaanderen dan ooit. Het gaat om kunstmatige waterpartijen die vanaf de jaren '70 zijn gegraven om grond te winnen voor infrastructuur- en wegenwerken. Ook dat is een nieuw gegeven. De vijvers die er in de vorige inventarisatieperiode al lagen, waren toen nog te jong om veel broedvogels aan te trekken. De Fuut was alvast een van de eerste broedvogels op die vijvers. Van daaruit veroverde hij oude rivierarmen en in de jaren '90 ook open water in de stad. Zijn gestage aangroei is nu voorbij, mocht wel, want de stand is sinds 1973-1977 vervijfvoudigd. Even verheugend is de toename van de Tafeleend (x6), de Kuifeend (x12), en ronduit spectaculair die van de Krakeend (x100). Al broedt die vrijwel uitsluitend in Antwerpen en Klein-Brabant.
Andere vochtige biotopen laten een minder positief

Kuifeend foto: Gerard Mornie

beeld zien. Hoogopgaand riet op natte bodem blijft in Vlaanderen een zeldzaamheid. De karakteristieke broedvogels van deze rietpartijen zijn vrijwel verdwenen (Grote karekiet) ofwel is hun bestand naar minder dan 20 paren weggezakt (Roerdomp, Woudaap, Snor). In kleinere rietstroken langs de rivieren houdt de Kleine karekiet stand, maar de Rietgors wijkt. Waar rietvelden uitdrogen, komen ruigtesoorten als de Blauwborst aan hun trekken.

Weinig biotopen zijn zo fraai en puur Vlaams als een laaggelegen weidelandschap. Als de bodem 's zomers drassig blijft, hebben die weiden een eigen broedvogelfauna. In Nederland noemt men ze weidevogels. Ze zijn er een nationale trots. Onder meer steltlopers als (van droog naar nat) de Kievit, de Scholekster, de Grutto, de Tureluur, eenden als de Slobeend en de Zomertaling en zangvogels als Paapje en Graspieper behoren tot die groep. Het zijn allemaal grondbroeders. De weiden langs de IJzer zijn voor al die soorten de beste van het land. Daar huizen tevens de laatste zeldzaamheden. Voor het Paapje (5 tot 10 paren) luidt de alarmbel, de Kwartelkoning doet met 2 à 5 roepende mannetjes al met al zijn best. Over de Kemphaan wordt niet meer gerept, met nauwelijks 100-140 broedende hennetjes is zelfs in Nederland zijn doodsvonnis getekend. Sommige weidevogels hebben de stap naar de akkers gezet, de Kievit in zowat heel Vlaanderen, de Scholekster vooral in het noorden van de provincies West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen. Door landbouwactiviteiten gaan de meeste eerste legsels voor de bijl. Er zijn vervolglegsels, maar of die tot een batig saldo leiden, valt te betwijfelen.

Op het platteland

In akkers nestelen vogels nu eenmaal op de grond. Op zich is dat een risicovolle onderneming, want er loeren belagers op de bodem en vanuit de lucht. Tel daarbij de bodembewerkingen en het gulle gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen insecten en onkruid, en men begrijpt waarom het vandaag de dag in de akkers zo stil is. De meest typische soort in deze biotoop, al komt hij ook in grasland voor, is de Veldleeuwerik, de bruine vogel die al zingend ten hemel stijgt, daarboven de volumeknop minutenlang naar rechts draait, en zich dan weer naar de bodem laat zakken. Het aantal Veldleeuweriken is sinds de jaren '70 letterlijk gedecimeerd. De soort moest zowaar op de nieuwe Rode lijst, in de categorie kwetsbaar, samen met de Patrijs. De Gele kwikstaart is verhuisd van de weiden naar de akkers. Hij stelt het daar vrij goed. De Grauwe gors is er het ergst aan toe: hij is het overgrote deel van zijn areaal kwijt. Alleen in de velden van Haspengouw behoudt hij nog wat van zijn vroegere glorie. Zo komt hij toch nog op een 1000-tal zingende mannetjes uit.

Voor een aantal soorten van het platteland, het kleinschalig agrarisch landschap zoals men dat zo mooi noemt, heeft de achteruitgang de fase leegloop bereikt. Zomertortel, Koekoek, Boerenzwaluw, Gekraagde roodstaart, Matkop, Spotvogel, Grauwe

vliegenvanger, Ringmus en Geelgors, om er maar enkele te noemen, verkeren in dat geval. Veel goede zangers zitten er niet bij, maar ze maken wel de morgenwandeling goed. Zelfs de Huismus blaast de aftocht. Dat doet de deur helemaal dicht. De Holenduif, de Witte kwikstaart en de Grote lijster lijken de volgende in de rij. En laat net nu de dagroofvogels op hun hoogtepunt zijn.

Roofvogelland

Na een absoluut dieptepunt in de jaren '60 (door verdelging en pesticiden) liet de eerste broedvogelatlas bij de dagroofvogels toch al wat herstel zien. Er vlogen wat meer Torenvalken rond, maar Buizerds en Sperwers lieten Laag-België nog links liggen. Die tijd is voorbij. Vlaanderen is nu roofvogelland.
De veroudering van de loofbossen, in combinatie met een natuurlijker beheer van die bossen, speelde soorten die grote nesten bewonen als de Buizerd, de Wespendief en in het oosten de Havik in de kaart. Van die veroudering profiteerden trouwens ook een aantal zangvogels, als de Glanskop en de Boomklever, en spechten, als de Kleine en recentelijk ook de Middelste bonte specht.
De grootste sprong voorwaarts staat toch op het actief van de Sperwer. Dit roofvogeltje verschalkt vogels tot merelgrootte in de vlucht. Het was in de jaren '70 nog uiterst schaars. Intussen heeft de Sperwer een bestand van 1500 à 2500 paartjes bereikt. Voor zangvogels betekent die aangroei pure ellende. Naast predatie van eieren en jongen door kraaiachtigen, moeten nu ook de oudjes op hun tellen passen. Dat waren ze generaties lang niet meer gewoon.
Hij telt maar 7 tot 13 paartjes (15 in 2004), maar toch is de aanwezigheid van de Slechtvalk in de atlas een verrassing van formaat. In 1973 was die valk het uitsterven nabij in Wallonië. Hij nestelde daar op rotswanden in de valleien van de Maas en zijn bijrivieren. In de jaren '90 was de Slechtvalk terug, maar dan wel in Vlaanderen. De valken broeden hier in nestbakken die waaghalzen hoog aan kerktorens in grote steden en koeltorens bij elektriciteitscentrales ophangen.

Wespendief

Exoten

In de jaren '70 waren ze een randverschijnsel, nu bepalen ze mee de agenda. Exoten noemt men vogelsoorten die in de natuur zijn losgelaten of uit collecties ontsnapten. Het schoolvoorbeeld is de Canadese gans, waarvan tijdens de vorige atlasperiode alleen in het Brusselse enkele broedparen nestelden. Nu heeft deze gans vrijwel heel Vlaanderen veroverd, alleen Limburg ontspringt grotendeels de dans. Het bestand is nu ongeveer 1500 paren groot. Maar een veelvoud daarvan, vooral niet-geslachtsrijpe vogels, hokt samen in rustige voedselrijke weiden, meestal gelegen in natuurgebied langs de rivieren. Het zijn die hangjongeren die natuurliefhebbers zo op de zenuwen werken. Ook al op vijvers in de omgeving van Brussel verscheen in dezelfde periode de Nijlgans. Van die ganzen zijn er 1000 broedparen. Daarmee houdt het niet op; in de vrije natuur nestelen nu ook Zwarte zwanen (40 paar), Indische ganzen (20 paar), Brandganzen (150 paar), Magelhaenganzen (40 paar) plus twee bevallige eendjes (Carolina-eend en Mandarijneend). Een stijger met fameuze stip is de Grauwe gans. De huidige 1000 tot 1300 paren zijn nakomelingen van de beruchte Zwinpopulatie die de jongste 20 jaar de weg vonden naar enkele waterrijke gebieden in de rest van Vlaanderen. Er kwam ook vermenging met andere Europese populaties aan te pas. Bastaardering met witte of bruine huisganzen van het grauwe ganstype, met Canadese ganzen en zwaanganzen gaf ten slotte aanleiding tot het fenomeen van de soepgans. Het succes van al die ganzen is alleen te verklaren doordat ze zich als grazers perfect thuis voelen op de stevige en voedzame grasmat die de Vlaamse weiden nu te bieden hebben.
Een ander verhaal is dat van de Halsbandparkiet. Deze vrij grote parkiet, van oorsprong Aziatisch, nestelt in boomholten en duwt naar verluidt de eigen bewoners weg uit bos en park. Het wordt eentonig, ook die probleemvogel komt uit Brussel. Op het jongste

Fuut foto: Paul Vandenbulcke

De Fuut was alvast een van de eerste broedvogels op die vijvers. Van daaruit veroverde hij oude rivierarmen en in de jaren '90 ook open water in de stad (blz. 31).

Tureluur foto: Geert Delsoir

foto: Ann Doutreloigne

Als uitzonderlijke broedgevallen werden genoteerd: tweemaal Kwak, eenmaal Tureluur en tweemaal Krooneend (blz. 34) .

In akkers nestelen vogels nu eenmaal op de grond. Op zich is dat een risicovolle onderneming, want er loeren belagers op de bodem en vanuit de lucht (blz. 31).

Kraanvogels foto: Philip Vergeylen

foto: Gerard Mornie

verspreidingskaartje heeft de Halsbandparkiet zich als een olievlek rond de hoofdstad uitgebreid. De Vlaamse populatie bedraagt momenteel 260 tot 430 broedkoppels, met Brussel erbij komt de atlas uit op 675 tot 1125 paren. In een paar Brusselse parken is intussen ook een bescheiden aantal Monniksparkieten en Grote Alexanderparkieten ingeburgerd.

De toekomst

Voorts is er de opmerkelijke toename van de Kleine mantelmeeuw en de Zilvermeeuw, en het feit dat die meeuwen op daken gaan broeden. Ook de onverhoopte vestiging van Grote sternen en Dwergsternen aan de kust bij Zeebrugge, dank zij de aanleg van een broedstrand. De Kokmeeuw is in het binnenland niet langer beperkt tot de Kempen. De Zwartkopmeeuw is nieuw. Van die twee meeuwen zijn er zelfs een paar kolonies in het noorden van Oost-Vlaanderen gevestigd. Kortom, er is winst en verlies. In cijfers: 13 verdwenen broedvogels, waarvan sommige soorten eeuwenlang in Vlaanderen hebben genesteld, en 24 nieuwe soorten, waaronder 9 exoten. Stof genoeg dus voor discussie. Al was het maar over de vraag of we er veel aan kunnen doen. Als er al winst is, zit die bij vogels die ofwel bereid

In onze regio

Een eerste bom in de zeldzame vogels is gevallen in de jaren '60. Dat was goed merkbaar tijdens de inventarisatie in de jaren '70. Een voorbeeld: van 1973 tot 1977 werd in heel de regio maar één koppeltje Woudapen ontdekt, in 1973 aan de Zevenputten in Eine

De huidige inventarisatie nu. De relatieve dichtheidskaartjes voor algemenere vogels laten toch wel verrassende resultaten zien. Onze regio zit aan de top in Vlaanderen voor de Holenduif, de Gele kwikstaart, de Heggenmus, de Zwarte roodstaart, de Grote lijster, de Grasmus, de Grauwe vliegenvanger en de Groenling. Ook zelfs voor Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Huismus, Ringmus en Kneu. Dan moeten die vogels er in andere delen van Vlaanderen wel heel slecht voorstaan. In de jaren '90 was het alarm naast de Grauwe gors een flikkerlampje, nu een zwaailicht. De Geelgors is nu definitief verdreven naar gebieden ten oosten van de Schelde. Om die grens weer wat naar het westen te verschuiven, is meer nodig dan wat houtwallen planten. De Gekraagde roodstaart en de Matkop zijn nu zeldzame vogels. In 2005 wordt een speciale gekraagde roodstaartenwandeling georganiseerd in Eke, een veeg teken. De Bergeend komt onze kant uit, de Scholekster blijft steken op een paar koppeltjes. De Kieviten op het land doen het niet meer zo best. Ook 's winters worden de laatste jaren zo goed als geen grote groepen van die vogels meer gezien. Elders in Europa gaat het ze blijkbaar evenmin voor de wind. Er is een nieuwe kolonie Blauwe reigers in Zingem. De Aalscholver staat klaar om de Scheldevallei te veroveren. Voor de rest volgen we gewoon de West-Europese trends: de opmars van de exoten (Heurne = lapje Canada), akkervogelpopulaties waar de mot in zit, steile achteruitgang van zangvogeltjes die vroeger heel algemeen waren, aan de andere kant flinke aantallen dagroofvogels. Toch breekt de Havik maar niet door, hij vindt het hier wellicht nog te open. De Bruine kiekendief is vertegenwoordigd met twee broedparen. We vergeten uiteraard het koppeltje Slechtvalken van Ruien niet. In de Vlaamse Ardennen is de Boompieper zo goed als verdwenen. Ook de Fluiter doet het niet al te best. Maar de Grote gele kwikstaart houdt perfect stand. De prijs voor de opmerkelijkste recente stijger gaat naar de Kauw. In veel gemeenten kan men 's morgens de koppels op de schoorstenen zo tellen. Als uitzonderlijke broedgevallen werden genoteerd: 2 maal Kwak, 1 maal Tureluur en 2 maal Krooneend.

In feite hangt de beoordeling van de evolutie van de broedvogelstand af van de leeftijd van de vogelaar én van de plaats waar die woont. Wie ouder is dan 50 en zijn leven lang in de Scheldevallei heeft gewoond, voelt bij het doorbladeren van de atlas een onbestemd gevoel van droefenis opwellen. Wie nooit Kwartelkoningen, Grote karekieten en zo meer heeft gekend, zal ze ook niet missen. Het best af is een dertiger die bijvoorbeeld in Wannegem of in Nokere woont, tussen Leie en Schelde. Hij ziet elk weekend zijn portie roofvogels en hoort 's winters vier soorten uilen roepen. In het bos wordt hij begroet door Boomklevers en Glanskoppen. Hij kan daar voortaan uitkijken naar Middelste bonte spechten. Bovendien is de streek nu rietvelden voor waterzuivering en overstromingsbekkens rijk, waarin Blauwborsten, Bosrietzangers en Kleine karekieten huizen. Ook wel eens een Rietgors of een Dodaars. Het verlies van wat Spotvogels en Grauwe vliegenvangers kan daar niet tegen op.

waren om zich aan het nieuwe Vlaanderen aan te passen, ofwel op een nestkast zaten te wachten.

En de toekomst? Handhaven de roofvogels zich op hun huidige peil? Komen er nog meer exoten? Stevent de Huismus af op een gigantisch debacle? Verdwijnen de Veldleeuwerik en de andere akkervogels onder een museumstolp? Voor wanneer een nieuwe spectaculaire expansie als die van de Turkse tortel? Voer voor een volgende broedvogelatlas, die voor 2025 gepland is. Hij zal zo goed als zeker in het teken staan van de opwarming. Wordt de Zwarte wouw de roofvogel van de toekomst? Was de Bijeneter een blijver? Komen Hop en Grauwe klauwier opnieuw oprukken? Blijven vogelen dus, het wordt nog spannend.

De Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002 (480 blz.) is onder meer te kopen bij Natuurpunt aan de ledenprijs van € 36. Het boek is geïllustreerd met schitterende foto's, ook van de volgende fotografen uit onze regio: Yves Adams, Marc Espeel en Gerard Mornie.

Klein berichtje...

30-11-04, nieuws op de radio, weerbericht. Het weerbeeld wordt bepaald door inversie. Daarbij bevindt zich warme lucht boven de koude. Dit heeft tot gevolg dat het 'schoorsteeneffect' in de atmosfeer wegvalt en dus de vervuiling gevangen blijft in de onderste luchtlagen, zeker als er geen wind is om die vervuiling een beetje te 'mengen'.
Gevolg: een piek in de luchtvervuiling. Commentaar van de nieuwslezer: "aan fietsers wordt aangeraden de drukke verkeersassen te mijden". Automobilisten worden niet aangemaand de wagen te laten staan...

Eddy Saveyn, Bellegemstw. 2, 9770 Kruishoutem 09/380.03.00 heeft Zwarte elzen ter beschikking, goed doorgeschoten zaailingen. Wie is geïnteresseerd?

We delen in de rouw van

Paul Vanceunebroeck, Werner Latte en families bij het overlijden van hun moeder en schoonmoeder, Maria De Meulemeester, geboren op 27 augustus 1905 en overleden op 6 december 2004.

Marc De Bel, Bert Dhondt en families bij het overlijden van hun moeder en grootmoeder, Adrienne Lobbens, geboren op 7 september 1913 en overleden op 5 december 2004, echtgenote van de heer Valère De Bel, .

De volgende Meander

gaat naar de drukkerij op **1 april**. Teksten moeten dus bij de redactie ten laatste toekomen op **10 maart**. Onmiddellijk daarna, dus van zodra de inhoud van de artikels bekend is, kan een oproep voor foto's vertrekken naar alle bij de redactie bekende fotografen. **Opgelet voor de volgende wijziging! Foto's worden in het vervolg toegestuurd naar Jo Buysse: (jozef.buysse@scarlet.be).**

Voor het volgend nummer is dit ten laatste op **18 maart**. Indien ook jij een oproep voor foto's wilt ontvangen dan kun je je coördinaten doorgeven op hetzelfde adres. De lange zijde van de afbeeldingen moet minimaal **900** pixels bedragen. Foto's die in aanmerking kunnen komen voor de kaft zijn staand en hebben een grootte van tenminste **2900 x 2050** pixels.

P.V.S.
electronic developments b.v.b.a.
■ **Elektronica ontwerp**
■ Dealer van o.a. **Leatherman tools**, (professionele) zaklampen, zakmessen...
Voor alle inlichtingen: **055/49.60.12** of **info@pvsed.com**
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

TUINAANLEG
specialiteit
opritten en terrassen
tuinarchitect
VAN COLENBERGHE ERIC
Pontstraat 72 - 9870 Zulte
Tel. / Fax: 056/60.40.21

Diavoorstelling over de natuur in Sri Lanka 29 januari om 20u.

Sri Lanka is een tropisch eiland, ongeveer zo groot als België en Nederland samen, met een bevolking van 19 miljoen inwoners. Het eiland is ongekend rijk aan vogelsoorten. Toch zijn het niet alleen de vogels die Sri Lanka zo aantrekkelijk maken, men heeft er ook groot wild zoals waterbuffels, verschillende soorten herten, Indische olifanten, jakhalzen, zwijnen, lippenberen en zelfs luipaarden.

Met natuurfotograaf van eigen bodem Gerard Mornie bezoeken we Sigiriya, gelegen in een schitterend landschap met verschillende meren en met de "Lion Rock" op de achtergrond. We laten ons leiden door Nuwara Eliya, het prachtig berglandschap met enorme theeplantages op de flanken, en tal van andere Nationale Parken waar we oog in oog komen te staan met olifanten, Luipaarden, mangoesten, wilde varkens, herten… Ook een botanische tuin met meer dan 5000 plantensoorten komt aan bod. Hij werd al meer dan 700 jaar geleden aangelegd met o.a.palmen, cactussen, bamboe, tropische bomen, lotusvijvers en orchideeën-serre.

Wil je eens genieten van prachtige, haarscherpe vogelbeelden, landschappen en imposante monumenten, kom dan op zaterdag 29 januari 2005 naar zaal Amigo (vroeger "stedelijk Centrum") in de Heurnestraat (vlak bij de kerk) te Heurne. Start van de diavoorstelling om 20u. Inkom € 2,50 per persoon (max. € 5,00 per gezin).

SCHOTLANDREIS

In juli 2005 is het zover: **Schotland** staat opnieuw als zomerreis van Natuurpunt Schelde - Leie geprogrammeerd. De reisleiders Michel Vander Vennet en Wim Jourquin werkten voor u een aantrekkelijk programma uit. Op **zondag 10 juli 2005** gaan we van start via de Kanaaltunnel (Calais – Folkstone), de terugreis gaat met de ferry vanuit Edinburgh naar Zeebrugge. Op **zaterdag 23 juli** zijn we opnieuw thuis.

Enkele **bestemmingen** met klinkende namen voor Schotlandkenners: **Farne eilanden, Bass Rock, Aviemore, Loch Garten, Skye, Oban, het eiland Mull en Iona.** Indien er er voldoende interesse is kunnen wij een optie nemen (tot eind januari) om deze ene dag op Mull te vullen met een excursie voor een beperkte groep (24 personen) in een minibus of een 4x4. Met de rest van de groep gaan wij die dag naar Iona.

Verblijf: Wij verblijven in B&B's en Guest Houses, waar men geniet van de echte Schotse gastvrijheid. Voor de reis ramen wij de prijs op ongeveer € **1130**, op basis van 40 deelnemers. Voor wie de optie Mull – Expeditie neemt, komt daar nog eens € **45** per persoon bij. In de prijs is transport, verblijf, boottochten en fooi voor de chauffeur inbegrepen.

Indien er minder dan 30 deelnemers zijn, gaat de reis niet door. Je bent definitief ingeschreven na storting van het voorschot van € **225** per persoon (of € **270** met de optie Mull) op rekening nr 979-6295122-21. Neem voor nadere inlichtingen contact op met: Wim Jourquin 0474/71.06.27 of Michel Vander Vennnet 055/31.75.37 Heurnestraat 260, 9700 Oudenaarde. **Snel beslissen** is aangewezen!